

Ujút

Irodalmi és kritikai szemle.

Szerkeszti: MÁRKUS ALADÁR

A palesztinai szent ugart traktorokkal törik s e munkában
már a kis chaluc is segédkezik.

1935.

junius hó.

Országos Rabbiképző - Zsidó Egyetem Könyvtára

Dessau városi képviselőtestülete elhatározta, hogy Mendelssohn Mózes szobrát eltolítja helyéről.

*

A múlt héten alakult meg az antiszemitizmus eleni helyi csoportja Bratislavában. A helycsoport elnökéül Dr. Albert Milota egyetemi tanárt választották meg.

*

Baltázár Dezső dr., református püspök legújabbán a következőket mondta:

A faji önzés ijesztő bestiája diszkreditálja és aláaknázza a kereszténységet és a fajgyűlölet tébolya alapján rendíti meg hitünk isteni ősforrását és világmegváltó jelentőségét.

*

A vallás- és közoktatásügyi minisztérium hivatalos statisztikája szerint 24.727 zsidó tanköteles közül csupán 11.918 tanuló jár iskolába.

Ez az elszomorító adat ríktóan karakterizálja a Pesti Izr. Hitközség zsidótlan kalmár iskolapolitikáját.

Bölcseink eképpen vélekedtek az iskoláról:

„Iskola vagy templom előbbrevaló-e? — kérdezték. Felelek azzal, hogy visszakérdezek: imádkozhat-e az ember, mielőtt imádkozni megtanult? Előbbrevaló tehát az iskola. A tanulás különben imádkozás. Legyen mindenekelőtt iskolátok és a templom magától támad. Mert az iskola építi a templomot. De ha csak templomotok lesz, iskolátok nem, elpusztul a templomotok is.’

Ne kezelje a hitközség az iskolákat nyereség és veszteségi alapon és szállítsa le a megfizethetetlen tandíjakat.

A nem zsidó iskolába járó 12.809 tanuló hetenként két órai hitoktatásban részesül. Már pedig a legkiválóbb hitoktató sem képes heti 2 órával helyrehozni azt a mulasztást, amit a vezetőség évek óta elkövet.

*

A Magyar Cionista Szövetség június 19-én este 8 órai kezdettel dísztermében nyilvános előadást rendez, amelynek keretében az ismert amerikai újságíró, Mrs. Bella Pavsner, *Die Juden und die übrigen Völker* címen felolvasást tart.

A filadelfiai Franklin intézet legnagyobb kitüntetését Einstein Albertnek és Sir John Ambrose Fleming tanárnak ítélte meg.

*

Az idén megtartott országos tanulmányi verseny első győztese Klein Imre, a pesti zsidógimnázium tanulója lett.

*

Értesülésünk szerint Dr. Hevesi Simont, a nagy tudós pesti vezetőfőrabbit 40 éves rabbi jubileuma alkalmából a magyar kormány magas kitüntetésben részesíti.

*

Az Óbudai Izr. Hitközség, amely néhány hónappal ezelőtt még fennhangon tiltakozott a Pesti Izr. Hitközséggel való egyesülés ellen, a mostani közgyűlésen tiszteletbeli taggá választotta meg Stern Samut.

Midőn az arra vonatkozó jegyzőkönyvet átnyújtotta az óbudai küldöttség, az újdonsült tiszteletbeli tag többek között ezt mondta:

— E dokumentum tanúsítja azt, hogy helyes az út, amelyen járok...

Az Új Ut megalkuvátlanul harsogja tovább: **ló zu haderech!**...

Az erőszakos út nem vezethet a zsidó egységhez!...

*

A palesztinai narancskivitel a tavalyi 2,805.770 láda, kerek egymillióval emelkedett.

*

A jeurzsálemi postaigazgatóság hirdetést tett közzé, amelyben közli, hogy az új telefonigénylők rendelését csak 1936 őszén, az új postahivatal megépítése után eszközölheti. Ez egymaga is igazolja, hogy mennyire fellendült a gazdasági élet, amióta zsidók irányítják az új Palesztinát.

*

A múlt héten mutatták be a berlini Ufa-mozgósínházak a „Natascha” című francia grandiózus filmet Marcilly gyönyörű rendezésében.

Marcilly teljesen ismeretlen név a filmpiacon.

Most pattant ki, hogy a faj és vérelemélet érdekében kis üzleti hamisítás történt.

A film rendezője nem más, mint Alexander Granovski, a moszkvai zsidó színház volt vezetője.

Halálgáz és világbéke

Bejárta a világot a nagy angol államférfiu drámai nyilatkozata a háborús szellemről, mely még mindig a legborzalmasabb erővel uralkodik és nem engedi megérlelődni a világbéke, a humanizmus, az igazi kultúra gondolatát.

A nagy politikust testi undorral tölti el, hogy a kereszténység kétezeréves multja után a kulturállamok vezetői még mindig annak tanulmányozásával töltik idejüket, miként akadályozhatnák meg a szétmarcangolt nők és gyermekek kórházba szállítását és hogyan bocsáthatnának mérges gázfelhőket, halálgázokat emberi lakásokra.

És rávilágít a nagy angol államférfi arra is, hogy az emberi tudomány legborzasztóbb lealjasítása, annak ilyen célokra irányuló meggyalázó felhasználása.

A nagy angol államférfiú, mint bibliaismerő hozzátehetette volna, hogy ez az undorodás még fokozódik, ha arra gondolunk, hogy még két évszázaddal előbb, tehát több mint 2600 év előtt Micha és Józsájás proficiája lángbetűkkel írta föl az emberiség firmamentumára a nagy feladatot, a nagy kötelességet, a nagy célkitűzést oly tökéletes formában, mint azt többé soha senki, a világbéke és világkultúra, a humanizmus vezérgondolatát és elerendő célját és minden igaz kulturembernek át kell éreznie az égető szűgyen kínját, hogy ez a nagy tanítás még mindig olyan messze van a megvalósítástól.

Ki ne ismerné Micha próféta 4. fejezetének főszege hirdetését arról, hogy az ige, az eszme tesz igazságot majdan számos népek között és dönt hatalmas nemzetek között messze távolságokig és átkovácsolják kardjaikat ekevasakká és lándzsáikat vincellérekékké, nem emel többé nemzet nemzet ellen kardot és nem *tanúlnak többé hadviselést*. És mindenki békében honol szőlője és fügefája alatt és nem lesz többé riasztó! ...”

És ki ne tudná, hogy Józsájás próféta 2. fejezetében kevés csekély eltéréssel újból megzendül hatalmas erővel ugyanez a hirdetés a világbékéről, az emberiség e megvalósítandó nagy feladatáról! ...

És ki ne ismerné Jezsájás 11. fejezetének csodás tanítását a jobb korról, mikor Isten szelleme uralkodik a földi hatalom birtokosán és a bölcsesség, a belátás, a megfontolás, a lelki erő, az istenismeret és istenfélelem szelleme irányítja az emberiség sorsát és a nemzetek történetét. És békében megfér a farkas és a bárány és együtt tanyáz és a párduc a gidával együtt pihen, a fiatal tulok, a hím oroszlán és az úrú együtt és egy kicsiny gyermek tereli őket a legelőn és együtt legel a údúvad és a háziállat, az oroszlán is szalmán lakozik mint a szarvasmarha, a kisedd keze a csörgőkígyó odvánál játszadoz és tejtől vállott gyermek a vipera szemefénye felé nyújtja ki kezét. Nem lesz rontás és pusztítás Isten egész szent hegyén, mert Isten megismerése borítja el a földet, mint a nagy tengert vízfölszin takarja.

Nincs a világirodalomnak ennél gyönyörűbb, fönköltebb lélekemelőbb kijelentése. Ennél magasztosabb tanítást az isteni kinyilatkoztatás sem adhat és senki más nem adhatott. Ennél dicsőbb, glóriásabb, üdvösebb eszmét semmiféle néplélek nem fogadhatott, be nem fogadhatott, föl nem foghatott, meg nem ragadhatott, bármiféle csodás faji kiválóságokkal lett légyen is mínősítve. Ez előtt az eszme előtt az idealizmus és a lelki

kiválóság leborul, fejet hajt és szívet tár, hódol és vállat nyújt, és térdeiről felemelkedve átveszi a szolgálat terhét.

De a barbarizmus elutasítja, a vandalizmus eltaszítja, a brutalizmusnak nem kell, óh nem épen azért, mert mint mondják: *sémi* jellege van, hanem főleg azért, mert ideális, korlátozza és megneemesíti az önzést, hárt szab a bestializmusnak és szabályozza az emberi életet.

És ez a szellem hatja át az egész zsidó vallást.

Az igazság, a bölcsesség, a szeretet, a világrend és az erkölcs szelleme. Ezt boldog, büszke öntudattal érezzük át a kinyilatkoztatás szent ünnepén.

Van-e emberi lángelme, amelyik kellő képen tudná kifejteni az isteni tízparancsolatnak egész dicsőségét, mely Istennek, szülőnek tiszteletére, tiszta hitre, az eskü szentségére, a szombat szentségének csodás szimbolumára tanít és kötelező parancscsal az emberi lelkiismeret védelme alá helyezi az ember életét, szabadságát, becsületét, tulajdonát és boldogságát?! . . .

Az emberi barbarizmusnak ez sem kell és nem kellett ezredéveken át.

Hát nem dúl-e még mindig a kegyetlenség, az üldözés, a rablás, a vérontás ösztöne a lelketlen világon?! . . .

Kérdezzétek meg az ezredévek történeti tapasztalatait és a mának szörnyű jelenségeit! . . .

Óh vajha valamivel kevesebbet gyűlölnék a zsidóságot, valamivel igazságosabbak volnának hozzája és valamivel többet vennének át megvalósításra az emberiség erkölcsi haladását célzó szent eszmévilágából és célkitűzéseiből! . . . Óh vajha már eljutott volna az emberiség oda, hogy választani tudjon a halálgáz és világbéke között! . . .

Nem kell, hogy orcapirító szegyen égesse az emberiség lelkiismeretét, hogy még mindig oly távol állunk a nagy események megvalósításától! . . .

Jezsásás próféta 48. fejezetének szavait idézzük; „Igy szól az Örökkévaló, a te megváltód, Izrael Szentje: Én vagyok az Örökkévaló a te Istened, aki üdvös eredményre tanítalak, aki irányítalak az útra, melyen járnod kell, óh vajha ráfigyelnél az én parancsolataimra, akkor nagy volna mint a folyam a te békéd és a te igaz üdvöd mint a tenger hullámai!”

Halljuk az igét és elfog bennünket az emberiség elmaradottságának szegyenérzete.

A debreceni horogkeresztes párt izgató plakátokat terjesztett és ezért a párt vezérét: Jávorszky Gyula ny. tiszthelyettest 8 napi elzárásra ítélték el.

Hasonló deliktumért ugyancsak 8 napi elzárásra ítélték Barcsay Árpád ny. csendőralezredest, amiért röpiratában azt írta, hogy „Judapestből végre Budapestet kel-lene csinálni . . .”

*

A szír és török határon eddig ismeretlen zsidó pásztor törzset fedeztek fel. A kb. 500 családból álló törzs beduinok módjára öltözködik, törökül és arabul beszél.

*

Prágai csendélet.

Este 9 óra.

Vencel-tér.

Automata büffé.

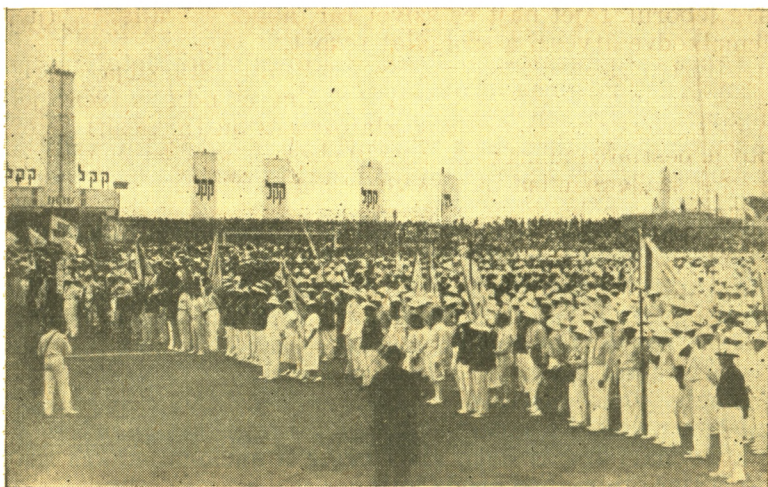
Három ifju kenyeret szed elő a zsebből és egy adag főzelékből közösen táplálkoznak.

A vacsora elfogyasztása után leülnek és az ingyen világítás mellett tanulnak.

Közben-közben magyarul beszélnek . . .

*

A Kir. Magyar Pázmány Péter Tudományos Egyetem jubiláris díszülésén osztotta ki az 1934—35. tanári pályadíjakat és szorgalmi jutalomdíjakat. Ebben az évben 17 zsidó tanuló nyert kitüntetést.

A világ Makkabiah-sportverse ny ünnepélyes megnyitása.

Berend Pál:

Hogyan lesz a porosz zsidóból palesztinai zsidó?

Palesztinai lapokban olvassuk, hogy a német bevándorlás óriási arányai egyre nagyobb problémát jelentenek a lakosság és az egységes zsidó karakter kialakulása szempontjából. A német bevándorlók száma többszörösen felülmúlja a más országokból emigráltakét és így a háborútáni és erősen a hebraizálás jegyében kialakult korszak után némi túlzással palesztinai német-zsidó korszakról lehet beszélni.

Kétségtelen, hogy a német zsidóság európai hazájából egységes szervezkedési tendenciát, alapos műveltséget és nagyon jelentős vagyont hozott magával. Ettől eltekintve, az a körülmény, hogy az európai zsidó művelődésnek és a zsidóság európaizálódásának még rövid idővel ezelőtt Németország volt a központja, a palesztinai zsidóság más nemzetekből adódó rétegei bizonyos respektussal fogadták a német bevándorló zsidókat. Ez a respektus utóbb többé-kevésbé kifejezett ellenszenvvé változott, mikor kitűnt, hogy a német zsidók kissé nehezen akarnak beleilleszkedni a közös keretbe és több, sajátosan „német-zsidó” tulajdonságot hoztak magukkal.

A német zsidóság Hitler előtt százszázalékosan németnek hitte magát és annak ellenére, hogy a nagyon jól szerkesztett „Jüdische Rundschau” hatalmas cionista tábor fennállásának benyomását keltette, a német cionizmus központjában, Berlinben alig pár száz tagja volt a szervezetnek. A német zsidók konzervatív és erősen poroszos beállítású németek voltak, akik gyűlölettel és lenézéssel fordultak el a Berlinbe érkező és a németiséghez hozzáidomulni akaró keleti zsidóktól.

Ennek a furcsa jelenségnek, amely a keleti zsidók társasági bojkotálásában is megmutatkozott, egyszerűen az volt az oka, hogy a német zsidóság legnagyobb része két, legfeljebb három generációval előbb maga is Posenen és Breslaun keresztül, Lengyelországból és Oroszországból ván-

dorolt be. Az ő beolvadásuknak tehát nagyon gyorsan kellett történnie, a németiséghez való hozzáidomulásnak feltűnés nélkül lefolynia és fájdalmas, de emberileg megmagyarázható, hogy a három nemzedék óta porosz állampolgár zsidó frissen bevándorolt keleti testvérét nem akarta befogadni. Az anyagi jólétben és a viszonylagos magas kulturális nivón élő német-zsidó nem akart tudni a multról, amelyben csak a szegénység és a civilizálatlanság játszott szerepet.

Emlékszem rá, hogy néhány héttel Hitler uralomrajutása után felkeresett engem, a Berlinben élő külföldi újságíró, egy német-zsidó ügyvéd-ismerősöm, akitől éppen azokban a napokban vették el praxisát és aki családjával együtt a legkilátástalanabb jövő előtt állott. Ennek az embernek talán nem is annyira tulajdon sorsának alakulása fájt, hanem valami más. Az tudniillik, hogy a *lengyel* állampolgársággal rendelkező és Németországba jövő keleti zsidó teljes, maradéktalan jogvédelemben és támogatásban részesül a német hatóságok részéről, ellenben ő, a konzervatív és a weimari köztársaság alatt végig a nacionalistákra szavazó német zsidó Hitler óta szabad préda lett.

— Ez a jött-ment lengyelzsidó — mondotta az ügyvéd — most több joggal rendelkezik ebben az országban, mint én. El tudja ezt képzelni?

Nem nagy fantáziára volt szükség, hogy elképzelhessem, annál is inkább, mert hiszen éppen akkor keringett Berlinben egy igen jellemző anekdóta, amely úgy szólt, hogy egy rohamosztagos legény a Kurfürstendammon igazolásra szólított egy gyanús külsejű polgárt:

— Ön, — állította meg — ugyebár zsidó?

— De mennyire, — hangzott a válasz —, sőt galíciai!

Mire a rohamosztagos rezignáltan, a külföldi állampolgárokat megillető udvarias üdvözléssel ment tovább.

A német zsidóság karakterének analízise aktuális és fontos feladat, mert hiszen ők fogják belátható időn belül Palesztina arculatát meghatározni. A jisuv történetében először fordult elő, hogy egységesen megszervezett és nagyon jól szituált tömegek érkeztek Palesztinába. Ezt megelőzően többé-kevésbé egyéni jellegű emigráció jutott el a Szentföldre és ennek az emigrációnak, — mint ahogy ez elkerülhetetlen, — deklaszált rétegek is alkotóelemei voltak. A rendszeres munkához, az ország organikus felépítéséhez nem sok érzékük volt. Herzl nevezte el ezt a típust „*Luftmensch*”-nek, a levegőből élő, soha szilárd talajhoz, komoly foglalkozáshoz nem jutó páriának. Persze nem tehetett róla a keleti zsidó, hogy Európában hatósági, politikai, gazdasági, társadalmi eszközökkel akadályozták meg normális exisztenciájának kiépítésében.

A bevándorló német zsidóság esetében viszont az a helyzet, hogy ők a vagyონon kívül — a mult esztendőben a Palesztinába érkező német zsidóság 51%-a kapitalista volt, — szervezettséget, a rendszeres munka szeretetét és az államalkotás iránti fejlett érzéket hozzák magukkal. A porosz iskola ebből a szempontból nem a legrosszabb nevelőintézetek egyike. Kétségtelen, hogy a porosz organizációs talentumnak, előrelátásnak, zseniális közigazgatási rendszernek és kíméletlenségnek köszönheti a modern Németország történelmi egységét. A német zsidóság Bismarck óta tevékeny részt vett az állam kiépítésében és organizálásában, nem is beszélve a weimari köztársaságról, amelynek alkotmányát is egy zsidó ügyvéd, Hugo Preuss teremtette meg.

Végeredményben tehát valószínű, hogy a német zsidóság egységes szellemet és erős államalkotó gerincet visz be a palesztinai jisuvba. Amit a „gazdó-ámisoktól” nem lehetett várni, Weizmann nevezte el a Lengyel-

Tel-Aviv-i reklámkiállítás.

országból bevándorló zsidókat *gazdáz-árusoknak*. A keleti zsidóság existencianélküli része ugyanis, akárcsak Európában, különös előszeretettel vetette rá magát az utcai árusításra, gazdáz-, azaz limonádé-boltocskákat állított fel minden utcáson és lényegileg nem különbözött Herzl európai-zsidó „*Luftmensch*”-étől. Az országépítés nagy és fontos érdekei iránt nem sok érzékkel viseltetett. Ez a beállítása, magyarázata annak, hogy a német bevándorlás előtt is az országban élő zsidóság ma, a városi élet hatalmas konjunktúrájának napjaiban ezrével és tízezérel hagyja el a falvakat, a farmokat, az arabság tengerében nehezen megszerzett vidéki állomásokat, gazdasági és politikai erődöket.

A németek egyelőre semmit sem beszélnek héberül és gyűléseiket is német nyelven tartják meg. Legutóbb „a héber nyelv védelmére alakult egyesület” felrobbantással fenyegette meg a németek egy mitingjét. Hólt a német-zsidók lassan ugyan, de szisztematikusan és páratlan szorgalommal igyekeznek a héber nyelvet elsajátítani. Esti kurzusokon tanulják a nyelvet és a nyelviskolák tanárai kora reggeltől késő éjszakáig dolgoznak. Minden városban és minden nagyobb helyiségben héber nyelvtársaságok alakultak, azzal a kimondott céllal, hogy a német zsidókat könynyebben átvigyék a kezdet nehézségein. A „Hitachduth Olej Germania” havonta átlag harminc-negyven előadást tart, amelyeken héber nyelvismerteteket, zsidó és cionista történelmet tanulnak a hallgatók, és ugyanakkor megismerkednek az ország aktuális politikai problémáival. A gyermekek természetesen héber iskolákba járnak és hozzájárulnak a szülők hebraizálásához. Tizenötezerre tehető azoknak a német zsidóknak a száma, akik rendszeresen résztvesznek a hebraizáló kurzusokon.

Végeredményben, az ország szempontjából nagy nyereséget jelent a német zsidóság tömeges bevándorlása, amely nemcsak kulturismereteket, európai művelődést hoz magával, hanem ami ennél többet jelent, a kultúra *szeretettét*. A német zsidóban, ellentétben sok más országbeli testvérével, igen nagy és erős felelősségérzés él a *közösséggel* szemben. Ezt Németországban tanulták meg, amely mint egyetlen más ország sem, ért ahhoz hogy a polgárok szívében és gondolkodásában az egyéni érdek fölé az állam érdekeit helyezze. Az új német bevándorlókban a jisuv kezdetben

talán nem mindig szimpatikus, nem mindenkor barátkozni akaró és semmiesetre sem könnyen hozzáférhető embereket ismer meg. Viszont bizonyos, hogy tizenöt-húsz esztendőn belül az országban megmutatkozik majd a német-zsidóság organizációs talentumának és brutális munkaszeretetének eredménye.

Nem csodálkoznánk, ha egy generáció mulva a német zsidók Palesztinából porosz stilusu zsidó mintaállamot szerveznének.

A német zsidó

*Theodor Creizenach (szül. Frankfurtban a
mult század elején.)*

*Állottam német hegynék ormán,
hajnal ködölt a völgy ölén;
s im régfelejtett cédrusillat
szállott a multakból felém.
Láttam csodás, nagy templomunkat,
szemem a szent Folyóig ért;
s feledtem büszke dómok tornyát
Cion romlott oltáraért.*

*körülzsongtak az ősi monádák;
zúgott-búgott a Libanon,
mint amikor az ős napokban
még atyáim laktak azon.
S midőn a vihar tüze gyulladt,
melytől megújult a világ,
népem virága minden szirmát
a szelek szerte hordozák.*

*A Jordántól a Rajna-partig
így jöttem üzve, futva én,
s fentről a büszke lovagvárak
idegenül néztek felém.
Aranyban ring a német róna,
dús asztagok a rét felett;
de zsoltárok s pálmák varázsa
ringatják el a lelkemet.*

*Harsány hívással tünde multak
varázsa játszik még velem,
de szolgálatom ifjú harcok
új zászlóinak szentelem.
S mint elhullt hősök sírhalmából
virág s lomb tör az ég felé,
úgy száll az elmúlt omladékból
lelkem az ifjú fény felé.*

*A szívem lelkes indulatban:
Im, beteljesült az idő!
Az omladékból az új élet
szelleme büszkén tör elő.
Ne sirassuk hát, ami elmúlt
már visszavonhatatlanul!
Mert romjából az új időknek
szabadságfája kivirul.*

Alfred Rosenberg német birodalmi külügyi szakértő „Korunk sötét emberei” címen könyvet adott ki, amelyben többi között azt bizonyítja, hogy XI. Pius pápa anyai részről zsidó származású és Pacelli kardinális, pápai titkárnak számos zsidó rokona van.

*

Kis részlet a magyar parlament egyik üléséből.

Minden kommentár nélkül:

Gömbös Gyula miniszterelnök: Ne irigyeljük képviselőtársaim senkinek a jövődelmét, Nálunk ha egy keresztény ember közgazdasági téren prosperál, mi, keresztények vagyunk azok, akik destruáljuk. Tessek példát venni a sokat szidott zsidóktól, ott megvan az összetartás!

Vázsonyi János: Undorodom a gazdag zsidóktól!

Gömbös Gyula miniszterelnök: Erre a közbeszólásra azt kell válaszolnom, hogy a képviselő úrnak módjában van vagyonától megszabadulni, ha akar, mert úgy tudom, nem a legrosszabb anyagi viszonyok között él.

*

A bukaresti egyetem antiszemita zavargások miatt 3 hétre bezárta kapuit. A mult héten megkezdte előadásait.

Ebből az alkalomból a keresztény hallgatók manifesztumot nyújtottak át, amelyben kárhoztatják az országra nézve káros zavargásokat és arra kéri az egyetem rektorát, hogy a legszigorubb rendszabályokkal biztosítsa az egyetem nyugalmaát és a legerélyesebb eszközökkel védelmezzék zsidó tanulóitarsaikat, hogy tanulmányaikat zavartalanul folytathassák.

*

A palesztinai repülőposta szolgálatát kibővítették. Indiával kettős vonalon bonyolítják a megduzzadt forgalmat.

pestieket a budai Chevra ösválasztásán érte?! . . .

És ha már az akasztott ember házában a kötetlet merik emlegetni, miért nem rendelik el az ösválasztást Pesten? . . . De becsületes ösválasztást mint Budán: *rendőri asz-szisztencia és 53.000 választó jogának kon-fiskálása nélkül!*

E helyütt felemlítjük Gerő Ödön, a Pester Lloyd kiváló publicistájának szavait:

— *A harcot álljuk a végsőkig. A békét már nem is kívánjuk. Csak egyet kérünk: hagyjanak bennünket békében! . . .*

Az egyetemes zsidóság érdekében ismételtlen kérjük a pesti vezetőket: szüntessék már be ezt az általános testvérharcot!

További erőszakoskodás is meddő marad, mert amint biztos forrásból értesültünk a magas hivatalos körökben is rosszalják az unifikációs törekvéseket, *amely lényegében egy eladósodott hitközség rablóhadjárata*

Fedák Sári a külföldi ujságírók előtt a következőképpen nyilatkozott a **Vajda-üggyel** kapcsolatban:

— **Csak egy piszkos zsidó lehet olyan közönséges és szívtelen. . .**

A kiöregedett színpadi csillagnak — úgy látszik — rossz az emlékezőtehetsége. Elfelejtette ugyanis **volt zsidó férje vele szem-beni nobilitását.**

De elfelejtkezett arról is midőn 1919-ben az **Andrássy-úton véges-végig rázta a vörös rongyot az autobus tetején. . .**

★

New-Yorkban egyesült háboruellenes felvonulást rendezett a keresztény egyház és a zsidó szövetség.

A keresztények magasra tartották a keresztet.

A zsidók a tórást.

Tóra és kereszt egy körmenetben a leggyönyörűbb demonstráció a barbarizmus és az ököljog ellen! . . .

Slovenskói szép asszony, 35 éves, elvált, 20.000 pengő hozománnyal férjhez menne. Ajánlatokat „Másodvirágzás” címen az Uj Ut kiadóba kér.

egy teljesen független és rendezett viszonyokban lévő hitközség ellen.

A háborúskodást egyebekben már a pesti adófizetők is megelégtették. *Érthető, hiszen az ő adófilléreikből folyik a hazárdirozás.*

Dr. Klár Zoltán főv. törv. hat. bizottsági tag, a „Társadalmunk” illusztris főszerkesztője és **Márkus Aladár** az „Uj Ut” főszerkesztője már megkezdték a hitközségi ellenzéki párt megszervezését

Sós Endrét, a „Reggeli Ujság” kiváló főszerkesztőjét is felkérték az ellenzékhez való csatlakozásra, ő azonban a következő pikáns feleletet adta:

— *Hogyan képzelik az urak, hogy ilyen választójog mellett becsületes eredményt lehet elérni?! . . .*

Sós Endre, az unifikációs párt egyik vezérférfia állította ki ezzel a legjellemzőbb *erkölcsibizonyítványt* a Pesti Izr. Hitközségről.

A Pesti Izr. Hitközség e héten megtartott közgyűléséből két adatot ragadunk ki:

Jelentés: Egy-egy elemi iskolás tanuló oktatása 170 pengőbe kerül.

Egy-egy gimnáziumi tanuló tanítása 130 pengőbe kerül.

(**Magyarázat:** A községi elemi iskolába 1 pengő a beiratási díj, tandíj **nincs**. A hitközségi elemi iskolában 2—6 pengő a beiratási díj, tandíj **havi 3—8 pengő**.)

Kérdés: **Hány szegény zsidó gyermek részesült ingyenes oktatásban?**

Jelentés: A zsidó kórházakban a fekvő-betegek 42 százaléka, a bejáró betegek 71 százaléka keresztény volt.

(**Magyarázat:** A pesti zsidó kórházakat alapítványokból létesítették azzal a rendeltetéssel, hogy azokban szegény zsidókat ingyenesen ápolják.)

Kérdés: **Milyen százalékos arányban részesültek ingyenes ápolásban a szegény zsidók?**

Ezekről hallgatott a statisztika.

Pedig a közvélemény éppen ezt szeretné tudni.

★

A **Román Nemzeti Parasztpárt** Bukarestben megtartott országos gyűlésen egyhangúan elvetette **Vajda-Vojvodnak** a numerus valahikus indítványát.

A kegyetlen urból kegyelmes ur lett

Ha az asszimiláns zsidó vagyonhoz jut, rendszerint cím- és rangkórságba esik.

Az ilyen természetű kitüntetések azonban csak élesztik az antiszemitizmust és ezért a zsidóságra nézve mindenképen károsnak tartjuk azokat.

Kétségtelenül bizonyos, hogy a mindenkori államfő csak olyan egyéniségeket tüntet ki, akik arra érdemesek. Mégis — sajnos — a nagy tömegből és különösképpen az antiszemitákból nem lehet kiirtani azt a szinte meggyökeresedett vélekedést, hogy a címet és a rangot a gazdag zsidók egyszerűen *megvásárolják*.

Mi tudjuk, hogy ez nem igaz...

De az antiszemita elfogult és a zsidók kitüntetésével kapcsolatban az a sziklaszilárd meggyőződése, hogy a zsidó tőkésnek még mindig telik luxuskiadásokra.

Ebből az következik azután, hogy a gazdag zsidó kapja a dísz és méltóságot és a *Dob-utcai szegény zsidó kapja érte a pofonokat*.

A múlt hónapban is a nagyipar egyik zsidó korifeusát: *Vida Jenőt* a kegyelmes cím és ranggal tüntették ki.

A zsidó felekezeti sajtó hasábjain keresztül „méltatta” a legendás szűkmarkú előkelő zsidót. Talán leginkább azért, hogy ezt a kiváló alkalmat anyagi szempontból escomptálja.

Mi azonban anyagi érdekeinket alárendelve elmondatunk egyik zsidó íróval egy a sok közül megtörtént esetet, amely hűséges portrérészletet ad *Vida Jenőről*.

— Néhány nappal szindarabom premijé előtt történt.

— A szombat megtiszteléséhez szükséges anyagok beszerzése után még 50 fillér maradt. Azért örültem. Ha még olyan kevéssel is, de lényegében aktív voltam.

— Ismét rá kellett azonban jönnöm, hogy ebben a rongyos életben semminek sem szabad igazán örülnöm!

— Pénteken d. e. 10 óra tájban édesanyám a barchest reklamálja.

— A barches 1 pengő 16 fillérbe kerül, ezzel szemben mindössze 50 fillér felett rendelkezem!...

— Ötletem támadt. *Vida Jenő*höz siettem azzal a reménységgel, hogy a samesz fiából

lett felsőházi tag, Magyarország nábobja biztosan átveszi a három pengős bolti árban felkínált nagysikerű regényemet.

— A titkár előtt becsületes őszinteséggel feltárom pillanatnyi szűkös anyagi helyzetemet. Felmutatom a színházzal kötött szerződésemet és a napi lapok előzetes jelentéseit.

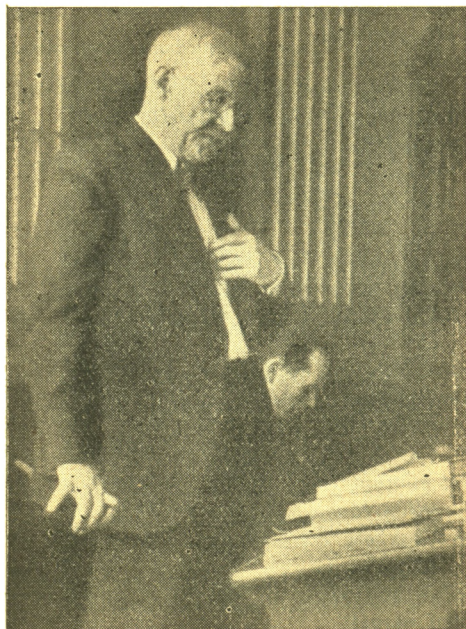
— Az így alátámasztott kéréssel a titkár bement a hatalmas vezérigazgatóhoz, akitől néhány perc múlva kipirult arccal tért hozzám vissza és felindultan közli:

— Öméltósága nem veszi át a könyvet... Érthetetlen... Igazán érthetetlen...

— Elköszönök. S mialatt az ajtót becsukom magam után, látom, hogy a titkár könnyeit töröli...

— Szomorúan megyek le a lépcsőn.

— Az előcsarnokban az egyik szűkebb patriából származó szolga illedelmesen köszön és az iránt érdeklődik, hogy én, a

Dr. Fleischmann a katolikus egyház nevében a berni tárgyaláson fejtegeti, hogy a Cion bölcseinek jegyzőkönyve a legnagyobb abszurditás.

mindig mosolygó ember, miért vagyok olyan levert hangulatban?

— Elpanaszolom a történeteket.

— Tekintetes úr! — szól elérzékenyülve a szolgál — én messze lakom. Villamossal járok haza... Ha nem sérteném meg... inkább gyalog mennék...

És másnap reggel a fővárosi lapok arról számoltak be, hogy Vida Jenő 10.000

pengőt adományozott a tatai római kath. templom felépítéséhez...

A kegyetlen úrból kegyelmes lett!...

Az aranyborjú imádok újjonganak!

A zsidó felekezeti lapok hozsannát zenegenek!

És mi büszkék vagyunk arra, hogy a zsidó közélet szegény, szürke, de becsületes robotosai maradtunk!...

A száműzetés dalaiból

S. L. Steinheim (szül. Altona)

(Kb. 1850.)

SZIDALOMÉNEK.

*Nem földi el a kezét a sír,
mely atyja ellen emelkedett;
nem földi el a száját a sír,
mely anyját megátkozta;
kiveti magából a föld is azt,
ki meggyalázza önnön szüleit.*

*És te! Ki idegenné teszed magadat!
Áruló, te! — Ki megtagadod
őseidnek jámbor nemzedékeit
és szégyenkezel
atyád és anyád miatt!*

*Ki megcsépelte néped erkölcsait
megtagadod,
és alattomos gúnymosollyal lépsz
az ellenség sorába:*

*Hogy idegen nép legyen gyermeked,
kövel dobálja meg atyád fejét
és ősz szakállát böszen megcibálja!*

*Rajtad dühöng dalom,
téged szidalmaz lantom zenéje;
és megvet téged Cion dala!*

*Akit elhagytál,
örvendjen távozásodon,
mert konkoly voltál!*

*Akihez betértél,
hátad megett
kacagja kábáságod!*

*Hah! Sírjuk mélyen tisztos őseid
hogy szégyenkeznek most
a szégyenfolt felett!*

A német zsidó
azelőtt tisztelte a bechóved nagyanyát,
megnézte az anyát és vágyakozott a lánya után,

most tiszteli a lányt, megnézi az anyát
és vágyakozik az árja nagyanya után...

*

Az Országos Gyűlés megnyitása napján
a delegátusok megkoszorúzták a zsidó hő-
sök és martírok sírját.

A gyűlés befejezése alkalmából ezüst
koszorút nyújtottak át az elnökök.

A koszorú teljesen kimerítette a chukász
hágoj kritériumát.

Sőt tömjénezés is volt.

Ezt a stílszerűség kedvéért a zsidó
felekezeti lapok szolgáltatták.

*

Az „Egyenlőség” rosszhalló hangon fa-
kad ki a bécsi hitközség ellen, mert a ve-
zetőség rokonságát és bizalmi embereit he-
lyezte el a jól dotált állásokba — pályázat
mellőzésével.

A pesti izr. hitközség félhivatalos szó-
csöve, miért megy Bécsbe és miért nem
söpör a saját portája előtt?...

Braun Gyula

משכן mészárszéke
VI. Aradi-utca 43

1935. aug. 1-től VI., Andrássy-út 58.
(Csengery-u. sarok.)

Állandóan elsőrendű friss
husok legolcsóbb napi áron

Figyelmes és elő-
zékeny kiszolgálás

Hőfer jelentés a zsidó-magyar frontról

A csehszlovák cionista szervezet egyik vezető tagja mondotta multkoriban, hogy a német zsidóság mostani pusztulása után a magyar zsidókra hárul a feladat, hogy az európai zsidóság szellemi irányítását kezükbe vegyék.

Tény, hogy Magyarországon négyszázezen vagyunk zsidók, de az is tény, hogy közülünk talán ötezernek jut eszébe, hogy elválaszthatatlanul köze van a zsidósághoz.

Az európai zsidók a német zsidóság megsemmisülésével tényleg elveszítették azt a centrális erőt, amely felénk sugározta a modern zsidó művelődést. De Magyarországon, a magyar zsidók mai helyzetben soha alkalmasak nem lesznek, hogy német testvéreik szerepét átvegyék.

Valamikor a zsidó egyéniségek hazája volt Magyarország, ma a zsidó középszerűségé. Új tehetségek nincsenek és ha akadnak, a háború előtti generáció elnyomja őket. A zsidóság életében semmiféle szerephez nem juthatnak.

A legnagyobb magyar hitközség élén jelenleg tehetséges és jóakarató *kereskedőember* áll. A Pesti Izraelita Hitközség elnöke bizonyára jobban ismeri alattvalóinak *pénzügyi* viszonyait és jobban is ért a hitközség *gazdasági* ügyeinek rendbentartásához, mint bárki más értene. De a zsidóság *történelmi* feladata és *mai* elhivatása iránt nyilvánvalóan nem sok az érzéke.

Nem emlékszünk rá, hogy az utolsó esztendőben a pesti hitközség egyetlen olyan gesztust mutatott volna, amelyre rá lehetne fogni, hogy kulturselekedet. Nem emlékszünk egyetlen bátor kiállásra sem például a *numerus clausus* ügyében. Nem tudunk róla, hogy az ország legnagyobb hitközsége politikai irányítást adott volna a négyszázezer magyar zsidónak, mondjuk a legutóbbi választások alkalmából. Ellenkezően: a hitközség által finanszírozott lapok az egységspártot ajánlották híveiknek, holott a kormányjelöltek között legendáshírű és intranzigens antiszemita is helyet foglaltak.

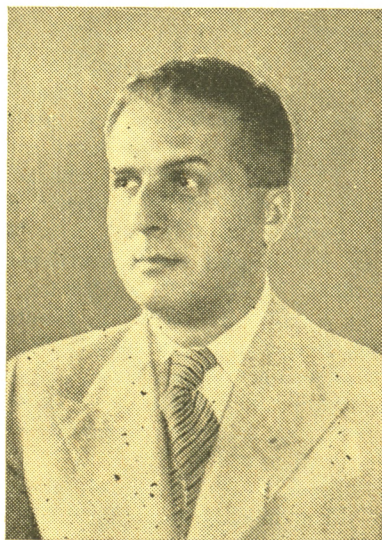
Ha már a lapoknál tartunk; ez külön fejezet.

Független zsidó lap Magyarországon nincs. A hetilapok szinte kivétel nélkül a Pesti Izraelita Hitközség támogatását élvezik, aminek következménye, hogy szabad véleménynyilvánítás, objektív kritika esztendőik óta hiányzik.

Jellemző, hogy a cionisták orgánuma ugyanúgy részesül a hitközségi támogatásban, mint az asszimiláns zsidó lapok. Ennek az a következménye, hogy a pesti hitközség éles cionistaellenes politikájával szemben egyetlen védekező szó a lapban nem jelenik meg.

Még furcsább, hogy a cionista szövetség is állandó háboruban van tulajdon orgánumával.

A cionista szövetség nagyon jól tudja, hogy nem lehet igazán cionista az a lap, amely a pesti hitközség szubvencióját élvezi. Viszont a lap főszerkesztőjének is

Dr. Klár Zoltán,

a „Társadalmunk” főszerkesztője, akit a legutóbbi székesfővárosi választáson fővárosi törvénhatósági bizottsági taggá választottak meg.

igaza van, amikor felveti a kérdést a cionista szövetséggel szemben: vállaltjátok-e ti a hitközség szubvencióját? Ha igen, készséggel visszavonulok a hitközségtől és támadni fogom őket.

Mire a cionista szövetség elhallgat.

A cionizmus ma Magyarországon néhány száz ember kiváltságos sportja, de csak addig a percig, amíg komoly pénzükbe nem kerül. A Magyar Cionista Szövetség tagjai között találunk ugyan áldozatkész embereket, de ezek elveszítették vagyonukat. Szegények, így nem sok hasznot hajtanak platonikus áldozatkészségükkel. Viszont akadnak egészen jelentős vagyonnal rendelkezők, ezek a szövetség vezetőségében díszes és reprezentatív állásokat töltenek be. Ez pénzben kifejezve legfőljebb évi száz, vagy százötven pengős áldozatot jelent egyénenként. Ezzel az alamizsnával támogatják a szövetséget és a nemzeti alapokat. Senki sem erőlteti meg tehát magát. A régi, nemes, jószándékú beállítást, hogy zsidó célokra minél többet kell adni, a magyar zsidóságban megszűnt. Cionistáknál és nem-cionistáknál! Az elv, éppen ellenkezően: minél kevesebbet adni!

Ki vezeti végeredményben a magyar zsidóságot?

Senki.

A vezetők teljességgel hiányzanak és a magyar zsidóság letargiája, nemtörődömsége olyan mértékű, hogy a mai napig még arra sem jött rá, hogy vezetőkre szükség van. A háboru előtti időből ittmaradt néhány liberális, zsidóvállalású képviselő, Bródy Ernő, Sándor Pál, Gál Jenő, Dési Géza, akikhez csatlakozott a két középkvalitású fiatalember, Fábíán Béla és Vázsonyi János. Ez a hat férfi redukált jelentőségű szerepet játszik a magyar politikában. Zsidó vonatkozásokban sem befolyásuk, sem hozzáértésük nincs. Dilletánsok és amatőrök a magyar, zsidóság nagy és végzetes problémáival szemben.

Következne a zsidó értelmiség, amely hivatalos volna, miként az utódállamokban, a zsidó tömegek irányítását kezébe venni.

Magyarországon az a helyzet, hogy a zsidó értelmiség teljesen elszegényedett. Ettől eltekintve, évtizedek óta semmiféle érdeklődést zsidó kérdéssel szemben nem mutat.

A cionizmus bizonyos fokig alkalmas volna az értelmiség felrázására. De egyrészt a magyar cionizmust a hivatalos zsidó politika még mindig hazafiatlannak bélyegzi, másfelől a cionizmusból Magyarországon teljességgel hiányzanak a vezéregyeniségek, akik hadsereget gyűjthetnének maguk köré.

Hallottunk legutóbb egy nyilatkozatot, mely szerint a Magyar Cionista Szövetség tíz esztendő óta nem dolgozik deficittel. Ezt a tényt cionista oldalról, mint óriási sikert, eredményt, győzelmet kürtölték világgá.

Arról nem beszélt a cionista szövetség, hogy mindössze néhány száz tagja van a 400.000 főnyi zsidóság táborából, mert propagandája olyan rossz, vezetői oly gyengék, hogy senki sem igyekszik körükbe.

Fájdalmas és szomorú a magyar cionizmus gyengesége, mert hiszen ez a mozgalom volna hivatva arra, hogy a magyar zsidóságot egyetlen, önérzetes, gerinces táborrá kovácsolja. Erről azonban addig nem lehet szó, amíg a cionista mozgalom célja Magyarországon egy fűszerüzletéhez hasonló: eltüntetni a deficitet.

Térjünk vissza a zsidó sajtóra, amely dacára a hitközségi szubvenciónak, még jó lehetne, ha volna érzéke a magyar zsidóság sorsa és feladatai iránt. A magyar zsidó sajtó ezzel szemben, kevés kivétellel első sorban gazdasági célt szolgál, tudniillik a kiadó tulajdon gazdasági célját.

Profit, hirdetés, pauszál: ez a program mindenekfölött.

A zsidóságot a cári Oroszországban írók, újságírók és művészek irányították. A zsidó író és újságíró tartotta a lelket az oroszországi zsidó népben.

A zsidó író és újságíró elvégezhetné ezt a szerepet Magyarországon is. Csak egy baj van. Zsidó írók és újságírók nincsenek.

Zsidó vallásúak akadnak ugyan, bár egyre kisebb számban, mert részben kikerestelkednek, részben pedig a nagy napilapok antiszemita politikája következtében nem jutnak el odáig, hogy egyetlen soruk is megjelenjen.

Azt hinné az ember, hogy zsidó felekezeti lapok üzleti célkitűzéseiket tehetséges és jól fizetett zsidó írók foglalkoztatásával is elősegítik. Hiszen nincs jobb üzlet, mint

jó lapot, jól megírt ujságot adni.

Sajnos, a zsidó felekezeti lapok kiadói még ehhez az egyszerű megismeréshez sem jutottak el. Deklasszált, gyalázatosan fizetett, prostituált és tehetségtelen riporterekkel dolgoznak, akiknek zsidó tudása és látóköre a semmivel egyenlő.

A zsidó hetilapok Magyarországon nem különböznek az olcsó riportlapok tipusától. Ami nem csoda, mert ugyanazok a kis riporterek írják mindkettőt.

A zsidó író, aki felkészültséggel, tudással, szemponttal és világnézettel dolgozik, nem jut szőhöz. Egyrészt nem adja el magát fillérékért, másrészt a riportlapok öldöklő versenyében az ő mondanivalója nem eléggé „érdekes”. Sőt: „veszélyes”. A hitközség vezetőit még objektíven is bíráló

cikk közlése, a pauszálé megszüntetését vonja maga után.

Zsidó írók, zsidó publicisták, zsidó politikusok és zsidó érzésű zsidó értelmiség nélkül: Magyarország egyelőre nem alkalmas arra, hogy a nagy németországi zsidó kultúra örökét átvegye és új tartalommal töltsse.

Zsidó tehetségek kétségkívül vannak Magyarországon. Ezek azonban nagyrészt feloldódnak hivatásukban, másrészt elvesznek a zsidóság számára.

Megoldást ebből a tragikus összeomlásból csak a cionizmus hozhat, ha valamilyen csoda következtében új emberekkel, értékes egyéniségekkel felfrissíti vezetőinek sorát.

Fájdalom, erre egyelőre nincsen kilátás.

Márka.

Várnai Zseni:

AMÉRT FIAT SZÜLTEM . . .

*Amért lánykám van,
aki nekem másom,
azért én magamat csöppet sem csodálom,
mint, ahogy a rózsza
rózsabimbót ringat,
ő az én szivemből szíromlevél, illat.*

*Amért fiat szültem,
azért, amíg élek,
forró áhítatot, alázatot érzek,
amért gyöngye testem
hatalmasat hordott,
azért minden órán hálálkodást mondok.*

*Amért én lehettem
Óáltala áldott,
amért kicsinységem magassággá váltott,
amért én adhattam érette a vérem,
ez az én örökön fénylő dicsőségem.*

*Szinte nem is élek,
mint egy aranyoltár,
az ő szent jöttének emléke vagyok már,
két karom erekleje,
mert ő pihent benne,
ajkamon a csókja, mintha pecsét lenne.*

*Amért fiat szültem,
ilyen magasságot,
mindig csak magasba tekintek én már most,
s hattyúi fehérben
őrizem a lelkem,
minden emberek közt fölismerjen engem.*

A bécsi hitközség az új tanévben zsidó elemi iskolát létesít, amelyben a héber nyelvoktatást heti 8 órában állapították meg.

Jemeni zsidó hordár.

A BUDAI ISRAELITA HITKÖZSÉG VÁLASZTÁSI BIZOTTSÁGÁNAK ELNÖKÉTŐL

2 sz. — v. e. 1935.

FELHÍVÁS

a budai izraelita hitközség tagjaihoz, a választási névjegyzékbe felveendő egyházi-lag is törvényes házastárs bejelentése végett.

Az új választási névjegyzék egybeállítása végett választási szabályzatunk 13. §-a értelmében felhívjuk Hittestvéreinket, hogy egyházi-lag is törvényes házastársuk nevét f. évi június hó 30-ig a hitközség választási bizottságánál (II., Fő-u. 12. I. em. 8.) írásban jelentsék be.

Kérjük a következő adatokat:

Adófizető hitközségi tag neve:

Születési éve:

Lakása: ker. utca..... sz.

Foglalkozása:

Ha 24 éven aluli korban van, mely hatóság és mikor nagykorúsította:

Házastárs neve:

Vallása:

Mely zsidó lelkész előtt és hol történt a zsidó rítus szerinti (egyházi) házasságkötés:

A családfő magyar állampolgár-e:

Kelt Budapesten, 1935. ápr. 30.

HAJDU ERNŐ

HERCZL BÉLA

választási bizottság
jegyzője.

a választási biz.
elnöke.

ÉVA VILLA

Szováta Fürdő

(ERDÉLY)

Kényelmes penzió, kitűnő ellátás
Mérsékelt árak!

Felvilágosítást nyújt:
BERKOVITS IRÉN

június 1.-ig HATEG (Romania)
június 1-től ÉVA VILLA SOVATA

Utikaland

Palesztinából hazajövet a zvoleni állomáson találkoztam nagynénémmel, aki elem utazott.

Éppen felejthetetlen palesztinai utam elmondásába kezdtem, midőn közvetlen a vonat elindulása előtt egy férfi lépett a fülkébe.

Nem valami jól esett, hogy utitársunk akadt, de mivel szerényen húzódtam a sarokba, nem sokat törődtem vele.

Gyönyörű élményeim elmondása közben utitársunk fájdalmasan felnyögött.

— Uram, — kérdeztem szlovákul — beteg ön? ... Talán segíthetnénk valamit?

Utitársunk nem felelt, de tekintetéből láttam, hogy nem értett meg.

Megismételtem a kérdést magyarul, francia nyelven, mire németül válaszolt.

— A máhrisch-ostraui művek főmérnöke vagyok. A kohókat vizsgáltam, talán a gázok okozták ezt az örült fejfájást ...

Porokat adtam neki, frissítőt is, amelytől rövidesen láthatóan jobban lett.

Beszélgetésbe elegyedtünk.

— Látják hölgyeim, sehol sincs normális élet, csak Hitler birodalmában. Ott nincs ember, aki ki volna zsákmányolva, mert ott kiirtják a mindenkit kiszípolozó zsidót! ... Vajha mindenütt követnék a német példát, akkor boldog lenne az egész világ! ...

— Nézze mérnök úr — szóltam csendesén — miért tesz könnyelműen kijelentéseket ... hátha mi is zsidók vagyunk, akik néhány perc előtt jó szívvel igyekeztünk fájdalmát enyhíteni ...

— Önök hölgyeim nem lehetnek zsidók! Az önök mély tüzü szeme árja származását árul el! ...

— Látja — szóltam, most már nagyon is bátran — ön téved ... Utazzék Palesztinába, ahonnan most érkeztem ... Ott a Jordán partján nézzen körül! ... Ott fogja megtalálni a mi asszonyaink nyílt, de mégis szemérmes pillantását, amelyet az ön árái közt hiába keres! ...

Utitársunk elhallgatott.

Én pedig büszke lelkesedéssel német nyelven beszéltem a palesztinai zsidóság egyszerű alkotásairól ...

dr. Freisinger Vilmosné (Revuca).

Post festum...

Herzl Tivadar dr. születésének 75-ik évfordulóját talán sehol a világon sem ünnepelték olyan szomorúan és csendesen, mint éppen szülőhazájában: Magyarországon!

A zsidó felekezeti lapok, megfélemlítve a pesti izr. hitközség elnökének attól a kijelentésétől, hogy minden cionista mozgalmat csirájában elfojt, minden cionistát letipor, csak néhány sorban emlékezett meg a nevezetes évfordulóról.

A napi sajtó mélyen hallgatott.

Érthető, hiszen valamennyi szoros nexusban áll a hitközség elnökének kiterjedt vállalataival.

Ezzel szemben az „Uj Magyarság”, a legszélsőségesebb jobboldali antiszemita lap ragyogóan emlékezett meg a nagy zsidó vezérről.

A cikket a zsidó sajtó megszégyenítésére, teljes egészében közöljük:

Egy marék cionista ünnepli csak holnap Herzl Tivadar születésének hetvenötödik évfordulóját Budapesten, holott Budapest egész zsidóságának ott kellene lenni az ünnepélyen.

Zászlódsízt kéne ölteni minden budapesti negyednek, ahol csak zsidók laknak, hiszen a cionista vezér, aki ezelőtt hetvenöt esztendővel a Dohány-utcai zsinagóga szomszédságában született, hitben, rajongásban, erkölcsben talán legnagyobb volt azok közül, akiket ez a város a világ zsidóságának egyáltalán adott.

Herzl Tivadar az újkori Palesztina-mozgalom megalapítója és agitátora, fajának az az igen ritka példány volt, aki percre sem akarta belehazudni magát más nemzeti közösségbe és egy pillanatra sem öltött hazafiui színeket sem Magyarországon, sem Ausztriában és sehol, ahol csak hányatott élete alatt a nemzetek vendégül látták.

Ez a sugárzó külsejű, nagyszakállú, ragyogószemű agitátor mindenkor és minden körülmények között, a németek császára előtt éppen úgy, mint a nagy francia vagy angol államférfiak előtt, azt vallotta, hogy az ő fajtája minden néptől és nemzettől elüt és nyugtát sohasem fogja megtalálni a mai hazug és százfelé tagolt idegen kere-

tek közt, míg otthont nem lel magának.

Herzl a nagy álmodó, aki elment Palesztinába Vilmos császár után s aki Bécsből kontinenseket behálózó mozgalmat hozott össze, a saját fajtájával szemben is bátor és tisztánlátó maradt, Jeremiás próféta hangján ostromozta fajtestvéreit mai elősdi életformáit, kétarcuságukat és aranyimádásukat.

„Ha majd odaát leszünk, — mondotta, mikor Palesztina felépítéséért toborzott, — fel fognak háborodni azok, akik mindig csak az aranyborju körül táncolnak, amiért nem fogom őket a tőzsdére beengedni. Én szét fogom őket kergetni az utcán és a parlamentben ki fogom jelenteni: ez megfelelt a száműzetésben, amaz nem. Mert most olyan kötelezettségek következnek, amelyeket a szabadság ró ránk.”

A nagy izgató éppen ellentéte volt a másik nagy rabbiivadéknak, Marx Károlynak, aki az újkori zsidóság feneketlen materializmusát és államgyűlöletét öntötte tudományos formába, ő ezt a materializmust akarta kiüldözni a zsidó szellemből és az idegen közösségnek gyűlöletét egy új, országépítő szeretetté próbálta átformálni.

Talán éppen ezért nem ölt most zászlódsízt Budapest lakosságának egynegyede s ezért marad Herzl születésének hetvenötödik évfordulója csak igen elhatárolt, kis ünnep abban a fővárosban, ahol ő született s ahol annyi gazdag hatalmas sorstestvére éli világát.

3

**SZÓ CSUPÁN:
SÍRKŐ
LÖWY-nél
BUDÁN**

**II., FŐ-UTCA 79.
TELEFON : 51-5-81**

**Alkalmi vételek
legolcsóbb áron!**

II. Zárda-utca

Margit körut sarok

3

Várnai Zseni:

Csak ember tűr...

Szikrát vet még a kő is, ha verik,
éles szilánkjá törként visszaszúr,
csupán az ember tűr gyalázatot
s korbács alatt a háta meglapul.

Az eb, ha rúgják, az is visszamar,
a méh, ha úzik, fullánkjával öl,
virág is védi gyöngye életét,
tövisevel a rabló kézbe tör.

Csak ember tűr némán, hunyászkodón,
gyávábban, mint virág és hangyanép
s halott fővenként, hangtalan terül
a láb alatt, mely a szívére lép.

Z. F. Finkelstein bécsi zsidó író tavaly gyűjtötte össze egy kötetbe Herzl Tivadar életéből merített elbeszéléseit, „Schicksalstunden eines Führers” címen. Ez a kitűnő mű már angolul, héberül, lengyelül és franciául is megjelent. Herzl születésének 75. évfordulója alkalmából most magyarul is megjelent G. Gerő László kiváló fordításában. Magyar címe: TÖVISES UTON. Az író valósággal beleélte magát hősének lelkivilágába, melyet Stefan Zweig tollához hasonló erővel és finomsággal ábrázol. Nem a nyilvánosság előtt, a politika küzdelmeiben mutatja be Herzlt, hanem dolgozószobája csöndjében, családjá körében tépelődő és a hétköznapi hajszájában gyötrődő magánembert, kit démoni erővel űz nagy eszméje a végzete felé.

A szépen kiállított könyv kiadóhivatalunkban kapható. Ára: 1 pengő

Dr. Cecil Róth angol történettudós kihallgatáson jelent meg Pius pápánál, akinek átnyújtotta „Rituális gyilkosság vádja” címen megjelent könyvét, amelyet XIV. Kelemen pápa emlékének ajánlott.

XIV. Kelemen pápa ugyanis 1759-ben bullát adott ki a vérvád ellen.

Pius pápa a kihallgatás keretében kárhoztatta a horogkeresztes mozgalmat.

A „Sudetendeutsche Heimatsfront” vezérnöje Isabella Pumpe Karlsbadban egyik gyűlésen arra biztatta a tagtársakat, hogy ne csak német nyelvű, hanem a mai német szellemben írt könyveket és újságokat olvassanak.

Igy elsősorban a Prágában megjelenő „Aufruf” című lapot ajánlotta minden öntudatos néptársnak.

E kitűnően szerkesztett lapból kis izelítőt adunk:

Mózes a legyőzött midiamitákat legyilkoltatta, megöletett minden fiugyermekeket és valamennyi férjezett nőt. A leányokat és szüzeket pedig a tömeg martalékaúl dobta. (Mózes V. 17. és 18.)

A zsidót embernek, a nemzsidót pedig állatnak nevezik. (Talmud: Baba mezia 114 b.)

A viselős nemzsidó nő terhes állatnak tekintendő. (Coschen Lamischpat 405.)

Aki nemzsidóval étkezik, annyit tesz, mint ha kutyával falna. (Tisapoth, Jebamith 94. b.)

Értesülésünk szerint ezt a hecclapot rövidesen betiltják, mert annak irányzata a csehszlovák demokráciával nem egyeztethető össze.

Budai שַׁר Szalámi és Füstölt Husárugyár

Budapest, II., Henger-utca 13. szám.

Telefon: 42-6-99.

Szeifert kávéházzal szemben.

(A budai izr. hitközség rabbiságának felügyelete alatt.)

Árúink a legprímabb minőségű húsból, a legmodernebb gépekkel készülnek.

Lakodalmakra, szüdekre és egyéb ünnepekre dísztalakon szállítunk.

Legkisebb rendelést is házhoz szállítunk.

Vidéki rendeléseket pontosan eszközlünk.

Olcsó árak!

... Előzékeny kiszolgálás!

Zsidó volt e Kolumbusz Kristóf?

Kolumbusz Kristófot, a világfelfedezőt is leemelte a modern történet-kutatás szobrának magas talapzatáról, hogy romantikájától megfosztott alakját, a történeti igazságnak megfelelően állítsa újból elének.

Világtörténeti érdemét, mely szerint elsőnek fedezte volna fel az „új világot”, már régen elvitatták tőle.

Bizonyos, hogy jóval Kolumbusz előtt, a normanok már hajóikon eljutottak az amerikai partokig és az izlandiak, ugyancsak Kolumbuszt megelőzve, Amerika belsőbb területein is jártak.

Maga Kolumbusz szentül hitte azt, hogy felfedezte az utat India keleti partjaihoz.

Egyidőben, mint nagy „szenzáció”, sok port vert fel, hogy Kolumbusz zsidó volt.

A kérdést nem „faji elfogultság” szülte. Ibanez a neves spanyol költő, és elismert historikus, 1910-ben megjelent könyvében, igen határozottan foglal amellett állást, hogy Kolumbusz-Colon zsidó volt és számos bizonyítékot hoz fel amellett, hogy a Colon-ok neves zsidók voltak, kiknek családjából nem egy híres tudós és rabbi került ki.

T. E. Erugo spanyol történetíró a következőképpen ír: összegyűjtöttem a számomra hozzáférhető anyagot mind, amely Kolumbuszra vonatkozik és ezek alapján határozottan állíthatom, hogy Kolumbusz zsidó szülőktől született Pontevedre nevű spanyol városkában. **Születése után szülei, hogy meneküljenek a vallási üldözésektől és hogy az országban maradhassanak, követték számos sorstársuk példáját és fölvtették a keresztény vallást.**

Egy másik történetíró felsorolja zsidó rokonait sőt azt is állítja, hogy zsidó származásúak voltak mindazok is, akik a spanyol udvarnál annak-idején Kolmbusz terveit pártolták és törekvéseit támogatták.

M. B. Amzalek portugál tudós, aki egy 1927-ben megtartott tudományos kongresszuson, a spanyol királyi pár jelenlétében, adta elő Kolumbuszra vonatkozó újabb vizsgálatainak eredményét, amelyek szerinte kétségtelenné teszik Colon zsidó származását.

Legutóbb Maurice David, a New-Yorkban élő neves zsidó történész foglalkozott behatóbban a kérdéssel és „Ki volt Kolumbusz” c. dolgozatában, nyilvánosságra is hozta ezirányú kutatásainak eredményét. David kétségtelének tartja Kolumbusz zsidó származását és a kérdés körüli zavart és homályt szerinte maga Kolumbusz okozta, azon igyekezetével, hogy zsidó voltáról a figyelmet elterelje.

Áttanulmányozta eredetiben, Kolumbusz-Colon fennmaradt leveleit, amelyek közül 12 darabot, azokat, amelyeket fiához Diego-hoz intézett, különösen feltűnőnek talált. Mindezen említett 12 levélben olyan szokatlan és sajátságos jelt fedezett fel David, amelynek értelmét és jelentőségét eleinte sehogysem tudta megfejteni.

Figyelmes és beható vizsgálat után azonban, meglepetéssel állapította meg, hogy a levelek elején elhelyezett titokzatos jel, nem egyéb, mint a héber „Bész” és „Hé” betűk összevonása, tehát a „Böezrász Hásém” — „Isten segítségével” szokásos rövidítése és amely ősrégi tradicionális üdvözlési formula, mind a mai napig is szokásos, a héber levelek elején.

A levelek elején alkalmazott héber üdvözlési formula tényéből kiin-

dulva, David az irányban kutatott, nem talál-e a levelek befejezése részén is, hasondó formulára. Az egyik levél végén a következő formában van alkalmazva a jel:

S.

S. A. S.

X. M. Y.

X. p. o. ferens.

Ha ezeket a latin betűket a megfelelő héber betűkkel helyettesítjük és az X betűt a görög kiejtésnek megfelelően „chi”-nek olvassuk, akkor egy közismert héber ima szavait olvashatjuk ki a szövegből:

Sijen: Sada;j; Sijen alef sijen: Sádáj Adonáj Sádáj; Jod mem chesz: Adósém Mólé Cheszed; Chesz pé ajin nauszé: Nauszé ovaun pesá chatosz.

Az olvasás természetesen jobbról-balra történik. A latin fero-ferre ige megfelel a héber nauszé igenek.

David döntő bizonyítékot vélt találni Kolumbusz zsidó voltáról, és el kell ismerni, hogy ez az adat, határozottan feltűnő és ha a betűk helyettesítése merő véletlenség, akkor ez a csodás véletlenség is megérdemli a figyelmet.

Végeredményben Amerika felfedezésének jelentőségén igazán semmit sem változtat az a tény, hogy zsidó volt-e Kolumbusz vagy nem.

A Szerkesztő üzen:

Alexander Lajosné, Kezmarok. Jól esett megtisztelő üzenete, hogy feleségem legutóbbi novellája Önnél is tetszést aratott. Köszönöm szépen.

Sebők Zsigmond, Budapest. Családi eseményéhez mazl tov. Kívánom, hogy a kis balbósz sok örömet okozzon kedves szülőinek.

Frati Deutsch, Restia. Leghűségesebb munkatársam szíves megrendeléséért hálas köszönetemet juttatom kifejezésre.

Práger Frigyes, B. Gyula. A gettó szellemű asszimiláns magyar zsidóság — sajnos — csak a misebérach lapokat kedveli. Gerinctelennek nem hívják az őszinte kritikát. Elismerése felette jól esett. Zsidó szeretettel köszöntöm Önt.

Dr. Pártos Árpád, Poprád. Bársony Oszkár, még mindig az Ibusz vezérigazgatója.

Dr. Radó József, H. M. Vásárhely. Kívánságának teljesítése nehéz feladat. Mindent elkövetünk, hogy az adatot megszerezzük.

Sziklai Ludovic, Lugo. Királyi kitüntetés alkalmából úgy a magam, mint szerkesztőségem nevében szívből gratulálok.

Baruch Theodor, Timisoara. Eljegyzése alkalmával szívünk és lelkünk teljes melegével mázl tovót kívánunk.

Mermelstein Mór, főkantor, Zvolen. Fia barmicvóhja alkalmából fogadja úgy a magam, mint szerkesztőségem szívből jövő gratulációját.

Kleinberger Henrikné, Poprád. Kedves leánya Rózsika férjhezmenetele alkalmából gratulálok és sok szerencsét kívánunk.

SIRKÖVEK

**Városiüzlet: Budapest, VII.,
Károly-krt. 3 c. Dob-u. sarok
Telefon: 34-9-95.**

PFEIFER ÉS HESZKY

**kőfaragómesterek sírkőraktára
Budapest, X., Ujtemetőnél.
Telefon 48 6-47:**

Mózsi katona lett

Mózsi katona lett.

Reggel még nem volt semmi baja. Vidáman indult a szomszédos Apostagra és útközben szent dallamokat dudolgatott.

És délben már katona lett.

Ujonckokra volt szüksége Ferenc császárnak a francia ellen. Az Isten akárhova tegye azt a nagy Napóleont, hogy nem fér a bőrébe! Már hetek óta híre járt a faluban, hogy ismét katonafogás lesz. Varju Miska és Tamás Jancsi azon nyomban kereket oldottak a faluból. Tudták, hogy rosszul áll a szénájuk. Tavaly búcsúkor, verekedés közben ők tépték le a bíró fiának a fülét. Az ellenségnek mutogassák ilyen legények a virtusukat, ne a kocsmában — mondogatják a község bölcs vénei. Ez a két legény már hetek óta bujdosott a kukoricásban és csak esténként lopakodott ki hozzájuk az anyjuk, vagy valamelyik érzékeny szívű leányzó friss elemózsiával. De azért tudott róla az egész falu.

Egyszóval Mózsi egy szép őszi reggelen átment Apostagra és csak délfelé vetődött vissza falujába. Szerencsével járt. Huszonhat rézgaras csörgött a zsebében, amit anyjának apostagi adósaitól sikerült összeszednie. Kis szatócsboltja volt az anyjának és abban működött Mózsi is, mióta hátat fordított a jesivának és nősülésem járt az esze.

A nősülésből azonban nem lett semmi, vagy legalább is esztendőkkkel kitolódott. Az történt ugyanis, hogy mikor déltájban a faluba ért, látja, hogy ott járnak a verbunkosok. Csődület van a községháza előtt és négy veresnadrágos cigány tüzesen huzza, hogy:

„Sárgacsizmás Miska sárban jár,

Panni a pataknál rája vár . . .”

egy huszárőrmester pedig, kezében csikóbőrös kulaccsal ugyancsak frissen bokázik. Nagyokat kurjant: „Gyöngyélet a vitézélet!” és mókásan nyujtogatja kulacsát a körbenállók felé. De a legények zavartalan röhögtek és nem ittak belőle. Némelyik legényt a lányok rángatták hátrább, ha már nagyon rajtafelejtette szemét a nagybajuszú őrmester zsinóros mundérján.

A községháza előtti padon, virágos csáköval a fején ült már Rózsás Pista. Előtte asztal, könyököl az asztalon, fejét öklére támasztja, előtte mázas kancsó. Mióta a Marcsa kiadta az útját, nem volt maradása a faluban. Fel is csapott mindjárt katonának.

Négy legényt kell kiállítani a községnek — mondogatják az emberek és kárörömmel vegyes aggodalommal gondolkodnak rajta, hogyan fog végzódni a dolog.

Mózsi csak nézte a nagy cécót. Ugy bámult, hogy fel sem tűnt neki, hogy az őrmester már hosszabb idő óta ő előtte táncol, a nép pedig elhúzódik mellőle és maga marad az őrmesterrel a kör közepén. Az őrmester nyujtogatja a kulacsát. Mózsinak esze ágában sincs elfogadni: Csak nem iszik tréfli bort! Így csak nyugodtan álldogált és gombról gombra vizsgálta a katona ruháját, felszerelését.

Egyszeribe elébedobban a katona. „Szervusz pajtás!!” kiáltja és nyujtja neki a tenyerét. Mózsi elcsodálkozott: Ilyen nagy úr, mint egy őrmester — kezét nyujt egy zsidónak! Hihetetlen! De nem sértheti meg azzal, hogy visszautasítja ezt a megtiszteltetést. Utóvégre mit akarhat tőle az őrmester úr? Zsidó úgy sem lehet katona . . .

Mózsi félénken, bizonytalanul megmozdítja a kezét és várja, hogy

most valami nagy tréfa következik. Az őrmester bizonyosan nyakon fogja teremteni. Az őrmester azonban nem bántotta. Sőt balkezevel fürgén elkapta Mózsi kezét és jobbjával akkora parolát csapott, hogy Mózsi karja egészen elzsibbadt. Ebben a pillanatban a kisbíró hátulról leüti Mózsi fejéről a süveget és csakót nyom a helyébe.

Ugy állt ott Mózsi, mintha a menykő csapott volna le mellette. Sehogysen értette a dolgot. A nép jobbra, balra dőlt a hahotázástól. Hogyisne! Csizma, gatyá, lajbi van Mózsin is, mint akármelyik más falusi legényen, de mindezek tetejében a zöldbejátszó, alul cafaťokban lógó nagyapai kaftán, halántékán pedig dugóhúzóvá göndörödő tincsek. Ki látott már ilyen katonát!? . . .

Az őrmester a nyakába borul. Tántorgó léptekkel odarohan a Rózsás Pista is és borszagú csókokat nyom arcára. Mit csináljon Mózsi két ilyen megvadult, italos kereszténnyel? Csak nem kezd ki velük? Hagyta, hogy töltögessék belé a kulacs tartalmát. Észre sem lehet venni a boron, hogy nem kóser. Épen úgy hagyja magát inni.

Hamarosan híre terjedt a faluban, hogy katona lett a Mózsi. Anyja jajveszékelve rohant a községházára. Nem akart hinni a szemének, mikor istenfélő fiacskáját ott látta ülni a padon, összeölelkezve három gaj parasztlegénnyel és óbégatnak éktelenül.

Mert Varjú Miskát és Tamás Jancsit is kötözve hozták már be a kukoricából a vasvillás emberek, kiket a kisbíró vezetésével a községtanács küldött ki elfogásukra. Ők is már bokrétás csákót hordtak. Mindnek fejébe szállt már a dicsőség, meg a bor. Különösen Mózsi volt elázva, nem hiába, hogy tréfli bort ivott és még áldást sem mondott rá az istentől elrugaszkodott!

— Mit csináltál, te akasztófárávaló gazember! — támadt Mózsira az anyja. De Mózsi bizonytalan tekintettel félrevágta a csákóját és nehezen forgó nyelvvel így felet:

— Huszár leszek, mégpedig generális!

Látta az anyja, hogy nem lehet beszélni most a bolonddal. Sírva ment be a nótáriushoz:

— Segítsen rajtam, drága tekintetes úr! Szabadítsa ki a fiamat. Hiszen zsidó úgy sem lehet katona. Egy milliót sem sajnálnék érte. Szívesen adok még öt, vagy tíz forintot is.

A jegyző kivette a pipát a szájából, aztán megint visszatette. Varkarta a fejét. Sajnálta elszalasztani a tíz forintot.

— Szívesen segítenék, asszonytság — mondotta a nótárius — de nem segíthetek Mózsin. Mert most zsidó is lehet katona. Ihol az 1807. eszteni-dei országgyűlés dekretuma, ahol az első artikulusban a karok és rendek 12.000 ujoncot ajánlottak meg ő szent felségének és meg van írva az első paragrafusban: „*ac ad hñrum numerum judaei etiam referantur et acceptentur*”, ami magyarul annyit tesz: és ezen számba zsidók is toborozhatók, illetve elfogadhatók”. Bizony, katona lesz Mózsiból.

Szaladt haza Mózsi anyja, még a csipkekendő is félreecsúszott a fején. Sütötte a pogácsát, szörnyű itéletet tartott a baromfiudvarban, hogy legalább éhen ne vesszék a fiú messze idegenben. Hiszen ha ez elfogy, akkor úgyis száraz kenyérre szorul Mózsi, mert nem ehetik tilalmas eleddel.

A rabbinak azonban nem volt ilyen jó véleménye Mózsi jámborságáról. Mikor hírről hozták neki Mózsi esetét, emelt hangon így szólt a jesi-vában:

— Sírjatok, mert elveszett egy fiú Jiszraelből! Meghalt? Nem, még

rosszabb, mintha meghalt volna. *Apikoresz* lesz. Szombaton puskát és borjút fog hordani. *Cholile*, talán még lóra is fog ülni. Egy katona mindenre képes. Nemcsak ölni, de még tréflit enni is képes. És ha mindenáron tisztet akar belőle csinálni a császár, akkor még ki is keresztelkedhetik. Már hallottam ilyen esetet. No és mi lesz a tincseivel? Ki látott már katonát tincsekkel? Gondolni sem szabad rá. Ennek a Mózsinak mindig gaj feje volt! Iszur alá veszem, aki még egyszer szóba áll vele.

A bócherek lehorgasztott fejjel búsultak Mózsi istentelen eltévelyedésén. Sóhajtottak. Talán egyik-másik irigyelte is. Aztán újból felemelték hangjukat és tanútták a Gemoreból azokat a számtalanszor agyonnyálázott sarkú lapokat, melyekben a nőkkel való érintkezésről szóló szabályok vannak megírva. . .

Délután vitték az ujoncokat a városba. Csak nehezen sikerült felrakni őket két szekérre, vasvillás emberek kíséretében. Nagyon el voltak ázva, minduntalan leugráltak és elérzékenyülve borultak hozzátartozóik nyakába. Esetleg mások nyakába, ha elvesztették az egyensúlyt, vagy tévedtek.

Mózsi ekkorrra már úgy nekibúsulta magát, hogy szinte ki is józanodott. Elszámolt anyjának az Apostagon beszédett huszonhat rézgarassal és még azt a két forintot is erőnek erejével oda akarta adni, amit az őrmestertől foglalóul kapott.

Sírtak a lányok, siratták a vitézi életbe induló fiúkat. Jaj, talán soha többé nem jönnek vissza, meglövi őket az átkozott francia! Búcsúzkodtak tőlük a legények. Mózsit is biztatták:

— Búcsúzzál a szeretődötől, Mózsi!

De Mózsi csak ingatta a fejét. Nem tudta, illik-e elköszönni a sikszétől. Végre indulás előtt, felállt a szekérben és így szólt a körülállókhoz:

— Isten áldjon meg mindnyájatokat!

Mózsiék szolgálója, ki egészen hátul állt, megértette, hogy ez tulajdonképpen neki szól, hangosan eljajdította magát és olyan keservesen kezdte szoknyája szélével törölgetni a szemét, hogy egészen kilátszottak kisse piszkos, de gömbölyű fehér térdei:

— Jaj, viszik a Mózsikát, viszik a Mózsikát!

A minden lében kanál szomszédasszony megbotráncozva lökte oldalba:

— Eriggy mán, te szégyöntelen!

A nép vivát-ot kiáltott, az ujoncok nagy kurjongatás közt rágyújtottak a „Sárgacsizmás Miska” nótájára és a szekerek elporzottak . . .

Mózsi katona lett . . .

G. Gerő László.

Szvdevovlechen (Lengyelország) az antiszemita párt két vezére: E. Schleinger és St. Pajak azt híresztelték, hogy J. Govalcynsky városi tisztviselők zsidók meggyilkolták és vérét rituális célokra használták fel.

A rendőrségi nyomozást azzal a meglepő eredménnyel fejeződött be, hogy a híresztelők bevallották, hogy ők gyilkolták meg a városi tisztviselőt és kirabolták. A rituális gyilkosság vádját azért terjesztették, hogy eltereljék maguktól a gyanút.

*

A „Cion bölcseinek jegyzőkönyvei” ügyében Bernben lefolytatott per itt hozott ítélettel kapcsolatban a „Stürmer” többek között a következőket írta:

„Igen sok nemzsidó bizonyára csak a svájci heglýláncokat ismeri, de nem ismeri az ottani zsidók hatalmát. Aki azonban ezt a zsidófajzatot ismeri, azt is tudja, hogy ők tologatták a háttérben a kormány kulisszáit.

Nem kétséges, hogy ebben a perben a bíróság zsidó befolyás alatt már jóval előre megfogalmazott kész ítéletet hozott.”

A „Kölnische Zeitung” május 19-iki száma közli:

„A Berlin-Dahlemben székelő Földművelési és erdészeti tudományok biológiai intézete „*Das Rassenamt der deutschen Kartoffel*” címen alosztályt létesített.

A vezetőség a következő köriratot bocsátotta ki:

„*Die Stammrolle der Kartoffel*”.

Előreláthatóan az új intézet tudományosan ki fog sütni, hogy a germánok egyik ősatya még Amerika felfedezése előtt burgonyát sütött...

*

Az 1914—1918. évi világháború hősi halottainak emlékére a budapesti aut. orth. izr. hitközség május hó 26-án Kazinczy-utcai főtemplomában ünnepi istentiszteletet rendezett. A lélekemelő istentiszteletet Preiss főkantort teljes énekkarral látta el, Steif rabbi pedig a nyitott frigyláda előtt megható imát mondott.

*

„Vissza a zsidósághoz” jelszavával váltotta a P. I. H. mai vezetősége mandátumát és ma a „valláselmélyítés” jegyében kormányozza az ország legnagyobb hitközségét.

Nem lesz érdektelen, ha feltárjuk, hogy hogyan is fest de facto ez a „valláselmélyítés”!...

Nyílt titok, hogy dr. Bródy Ernő felnőtt fia nincsen körülmételve.

Köztudomású, hogy dr. Vázsonyi János fia (a nagy Vázsonyi Vilmos unokája) közel fél éves és még mindig nincsen körülmételve.

De nincsen felvéve Ábrahám szövetségébe Stern Samu, a hitközség elnökének néhány éves unokája sem.

*

A „Völkischer Beobachter” és a „Die Flamme” mindkét „sajtóorgán” az antiszemitizmust és a fajvédelmet szolgálja.

Az előbbi Münchenben az utóbbi Bambergben lát napvilágot.

Ez a két lap több cikket közölt ilyen címmel: Német leányok, mint a zsidók szabad prédája, továbbá: Nemzsidó nők meggyalázása nem bűn és végre: Zsidó bűntettek rabbinikus védelme.

A cikkek szemérmetlen hazudozással azt akarják az olvasóközönséggel elhitetni, hogy a Talmud és a Sulchán Áruch szerint kötelessége a zsidónak, hogy nemi gerjedelmét nem zsidó nőknél elégítse ki.

A két lap szerkesztőjének bűnpörét tárgyalta a bambergi törvényszék.

Miután a kihallgatott szakértő, a róm. katolikus vallású dr. theologiae Johannes eskü alatt azt vallotta, hogy amit a cikkek állítanak, nem egyéb, mint alávaló hamisítás, s hogy nemcsak a Talmud és a Sulchan Aruch, de bármely más zsidó törvénykönyv is a legszigorubban eltiltja a zsidót a nem zsidók ellen való erkölcstelen cselekedettől is, ennek a véleménynek alapján a bíróság a bectelen hamisítókat 50 napi fogházra és 500 aranymárka pénzbüntetésre ítélte — anno 1928.

Vajjon milyen ítéletet hozna ma hasonló deliktumért a bambergi törvényszék?!...

Lusztig Artur, a bratislavai Phönix Biztosító agilis igazgatója, aki a zsidó hitéletben is élénk és áldásos szerepet játszik.

A költő hazatér

„Milyen magas ez a hegy”, gondolta magában a dalnok, miközben a lovagvár felé vezető, kanyargó hegyi utat járta. Meleg nyári nap volt. Megtörölte izzadó homlokát és leült egy mohos kőre.

Az erdő fái közt szellő borzongott és kellemesen hűsítette a dalnok átizzadt ruháit. Lélekzete elfulladt, kezét rendetlenül kalapáló szívére szorította: Mi ez?! ... Tavaly még vígan járta a hegyeket s az idén minden lépése keserves küzdelembe kerül! ...

Fenn, a várkápolna tornyában megszólalt a déli harangszó. Kedvesen csilingelt a fák koronája felett és a szellő egy-egy hulláma hol megerősítette, hol elhalkította a hangot.

A dalnok felállt. Sietve mászta meg a magaslat utolsó szakaszát, hogy még idejében érjen fel a várba.

Mikor a kapus meglátta hátán a lantot, szó nélkül beengedte.

A dalnok áthaladt a várfal külső övén, majd lépcsőkön felhaladva a belső vár udvarára ért. Körülnézett, alkalmas helyen állást foglalt és megpendítette hangszerét.

Az emeleten megnyílt egy ablak. Szőke női fej jelent meg. Egy ideig hallgatta a lantolást, miközben gondosan mustrálgatta a dalnok deli termetét, csinos ruháját. Aztán mosolyogva intett neki.

A dalnok felhaladt a lépcsőkön. Feszes nadrágu, szűk ruhájú szolgál fogadta. Ruhájának egyik fele kék, a másik sárga volt. Bevezette a dalnokot a vár nagytermébe. Mikor a küszöbre értek, a teremből dörmögő hang hallatszott:

— Mi az ördögnek hoztad a nyakamra ezt a dalnokot? Nem elég költségünk van úgy is? ...

— De mikor olyan előkelő megjelenése van! És olyan szépen játszik! — védekezett a női hang.

A dalnok zavarodottan állt meg az ajtóban. Levette sapkáját és mélyen meghajolt.

A várnép a hosszú asztal körül ült.

Az asztalfőn felállt a várúr, az iménti dörmögő hang tulajdonosa. Illedelmesen teli serleget köszöntött a jövevényre: Isten hozott!

Kicsit ivott, aztán átnyújtotta a serleget a szolgának, aki azt a dalnoknak nyújtotta át.

A dalnok visszaköszöntötte a társaságot és a serleget egy hajtással kiitta. Aztán bemutatkozott:

— Süsskind vagyok, a trimbergi ...

— A zsidó? ... kérdezte a várúr.

— Igen, a zsidó! ...

A várúr szórakozottan babrált kardjának láncával. Kelletlenül mondta:

Már hallottuk híredet. Hát halljuk, mit tudsz!

A költő leült és lantját hangolgatta, eközben magán érezte a szőke várkisasszony pillantását. Felnézett. A kisasszony mosolyogva, bátorítóan bólintott.

Süsskind megpendítette hangszerét és énekelni kezdett. Énekelt az igazi nemességről. Nem a címer, nem a származás teszi a nemes. Bármilyen alacsony származás mellett is lehet nemes az ember: A nemes lélek, a fenkölt gondolatok és tettek adják az igazi nemességet.

A dal elhangzott. Utána hosszú, kínos csend támadt. A költő ismerte

már ezt a csendet. Hónapok óta üldözi. Az utóbbi időben fagyos csendben hallgatták énekét ott is, ahol azelőtt szeretettel és lelkesedéssel fogadták. Keresztülnéztek rajta, mintha ott sem volna. Még rossz szót sem szóltak hozzá — de a csend, a megvető hallgatás rosszabb minden gorombaságnál. A jutalomról pedig következetesen megfélemedtek. Miért?!... Hiszen dalai egyre jobbak lesznek. Kezdő korában szívesen fogadták s most mikor már nevet szerzett, eldobják. Miért, miért? Igen — ő sejtí, tudja, hogy miért — de bizonyosságot szerezni róla rettentő.

A csendet a várur törte meg.

— Mondd csak! Mit értesz te a nemességhez?!...

A természetes udvari káplán, ki az imént vett egy falatot a szájába, most nagyot nyelt és tele szájjal gúnyosan jegyezte meg:

— Az uzsorások és rongyszedők közt bizonyára sok nemességet tapasztalt!...

Nevettek.

Közben ittak. Nagyokat.

A költő elsápadt. Nem felelt. Jaj, csak ne mondják ki ezt a szót: zsidó! El kell őket terelni ettől a gondolattól. Zavarba kell hozni őket! Hadd jusson eszükbe, hogy nekik van váruk, földjük, hatalmuk. Ők nyomják el a zsidót, akinek semmije sincsen, tíz körmével kell összekaparni nyomorúságos létfeltételeit, melytől minden pillanatban büntetlenül megfoszthatják. Gondolkozzanak, szégyenkezzenek, azután — beszéljenek másról.

A dalnok lesütötte szemét. Ujra pengetni kezdte lantját és „Allegoria” című dalába kezdett:

*Egy farkas sírva kesereg :
Ó, jaj, immár hová legyek ,
hogy mindennapi kenyerem
üldöztetés között eszem!
Hát tehetek-e arról én,
hogy élek a föld kerekén?*

*Sok ember csalfaságot üz,
bár van szép palotája,
bűnnel halmozza javait,
ha nem is szorul rája:
Nem rosszabb-e az ilyen galád,
mint én, ha orzok egy libát? . . .*

*Nincsen aranyom, pénzem,
hogy ezen vegyem étkem.
Ha bánt az éhség, segíték
magamon, úgy ahogy lehet.
Nálamnál bezzeg sok hamis
bűnösebb, ha az ártatlant
akárhogy adja is! . . .*

A várúr arcát már pipacsvörösre festette az ital. Vészjósló hangon dörögte.

— Velünk akarod-e összemérni rongy fajtádat?! . . .

A várkapitány harsányan kacagott: Le kell teríteni az ordasokat, akkor nem lesz gondjuk! Kutyákat rájuk! . . .

A szőke várkisasszony felsőhajtott:

— Szegény farkasok!

A költő lelkét harag és megvetés töltötte el. Büszkén fordult el a nevetőktől és így szólt a kisasszonyhoz:

— Kegyes vagy, kisasszonyom! . . . Elviszem híredet az összes udvarokba.

A gróf felpattant és nekivörösödve ordított:

— Ez már sok! . . . Ugy merészelsz viselkedni, mint egy nemes dalnok! Ne merd piszkos nyelvedre venni a lányom nevét!

A lány megfogta apja karját és kérlelni kezdte. Ez végleg megvadította a grófot. Rákiáltott a szolgákra:

— Vigyétek a toronyba!

A költőt börtönbe vetették.

*

Teltek, multak a hónapok. Vörös és barna foltokban tarkállott az őszi lomb. Peregték a száraz falevelek.

A dalnok ismét lovagvár felé vezető, kanyargó hegyi utat járt. Lélekzete elfulladt, kezét kalapáló szívére szorította. Ruhája megkopott, háta meggörnyedt. Jár-kei nyugalom nélkül. Hetek óta alig aludt, alig evett. Egy-két helyen még beengedték, meghallgatták. Többnyire azonban nem hagyták szóhoz jutni. De jutalmat sehol sem adtak énekéért. Így adták finoman tudtára, hogy nem szívesen látott vendég a zsidó. Zsidó, zsidó! Mindenütt ezzel fogadták a legkülönbözőbb hangnemekben. A gombaságtól, a gúnytól a fagyos udvariasságig.

Pedig milyen messze maradt mögötte a trimbergi gettó! Hosszú évek előtt került el onnan és szívesen megfeledkezett róla. Hiszen német dalnok ő tetőtől talpig, még pedig a javából. És mégis csalódnia kellett várákozásában. Mert, zsidó, az zsidó!

Hónapokig börtönben felejtették. A kényszerű nyugalomban ráeszmélt arra, hogy a nyugtalan életmód, a hegyek járása felőrölte egészségét. Magányosságában gondolkodni is ráért helyzete felett: a zsidó.

De hátha mindez csak agyrem! Nemsokára újra másik várban lesz, ott megbizonyosodhatik felőle. És most olyan éhes és fáradt . . .

A hegytetőre ért. Kissé kifujta magát, aztán elindult a vár felé. Mikor kőhajításnyira ért a kapuhoz, rákiáltott az őr:

— Te vagy-e az a szemtelen trimbergi zsidó! . . .

A durva sértés a költő arcába kergette a vért. A kapus ismét rákurjantott:

— Mert ha igen, akkor csak annyit mondok, hogy közelebb ne jöjj, különben ráderezstem a kutyákat! Így parancsolta a várúr.

A költő visszahökölt. Leült egy kőre és zsibbadtan meredt maga elé. Fájt a szíve, nagyon fájt . . .

A várkapuban összeverődött a cselédség. Röhögtek rajta.

— Hol hagyta a huncutkáit, zsidó?

— Menj el inkább sakternak!

A dalnok megpendítette lantjának húrjait. Lassanként megfeledkezett megalázott helyzetéről, a röhögő várnépről. Lelkében új dal született. Hattyudala.

Magafeledten énekelni kezdett: Bucsút mondott a költészetnek, az urak udvarának. Hosszú szakált fog növeszteti és felveszi a sárgafoltos zsidóruhát.

Hangja felujjongott. Felszabadult a német dal kiszámított ritmusa alól. Énekében hosszan elnyúlva trilláltak, sirtak az évezredek melódiák, ahogyan a kánaánvívó ősök énekeltek, ahogyan a zsinagógái előimádkozók énekelnek.

Mikor befejezte dalát, felállt. Fogta kedves lantját és egy fa törzséhez csapta. Ropogva szakadt be a hangszer oldala, pattogtak a húrok . . .

Aztán elindult. Hegynek lefelé. Szilárd, határozott léptekkel haladt. Vissza se nézett . . .

*

Trimberg városára már ráborult az este, mikor Süsskind végigbotorkált az utcákon. Roskadozó lépteit görcsös bottal támogatta. Csodálkozva nézték a vastagfalú, girbe-görbe vonalban épült házak, többemeletes, csúcsos háztetők.

A gettó kapuja már zárva volt. A költő kopogtatott.

A kapu fölötti ablakon megjelent az őr feje:

— Ki az?!...

— Süsskind vagyok, a trimbergi zsidó.

— Az az Istentől elrugaskodott? — dörmögte az őr. — Családod már régen kitagadott, meggyászolt. Mit akarsz itt?

— Haza akarok menni, — nyögte a költő.

Az őr köpött egyet. Ott loccsant le a költő előtt. Aztán becsapódott az őrszoba ablaka.

A költő várt, várt. Hosszú idő múlva megcsikordult a zár. . A kapun keskeny rés nyílt meg.

Összehúzóda osont be rajta Süsskind, a költő. . .

(—ő—ó.)

Csermely Gyula:

Egy modernizált Ruth-könyve

Elbeszélésem könnyebb megértéséhez szükséges, hogy a tisztelt olvasó vegye elő a Szentírást és nézze át Ruth könyvét, ami most, sevuoth ünnepe, különben is aktuális olvasmány. Hamar végezhet a könyvvel, mert csak négy fejezet az egész és a négy fejezet összesen csak nyolcvanöt mondatot tartalmaz. Én pedig ezt az elbeszélést csak azért írtam meg, hogy szembeállítsam a régi életet a mainak és valahogyan szemlélhetővé tegyem, hogy egy mai Naámi, egy mai Ruth és egy mai Boáz egészen másképen cselekednének, mint cselekedtek annak idején a régiek.

A legvadabb kommunizmus idején, mikor népbiztosok kormányozták az országot, Királyfalvi (azelőtt Kőnig) úr, az éhinség elől, vagyis a gerstli és a tök elől, boldog Svájc szabad országába költözött. Ő meg a felesége és két fia.

Királyfalvit lehet hogy héberül: Elimelechnek hitták, de zsidó nevét ő maga sem tudta, a méltóságos udvari tanácsos úr. Magyar neve: Elemér Mátyás volt. És feleségét is lehet hogy Naáminak írták be ott ahol, de a méltóságos asszonynak a névjegyen csak a franciás Ninon név szerepelt.

Hát Machlon és Chiljon, azaz bocsánat: a két Királyfalvi junior? ... Az egyiket Herbertnek, a másikat Norbertnek hitták s ezzel sorra vettük a család minden tagját.

Herbert és Norbert kint megnősült és mindegyik, a hagyományhoz híven, már mint sok udvari tanácsos úr hagyományához híven, keresztény leányt vett nőül. De erre való tekintet nélkül is, — mondhatta a két Királyfalvi junior — mi különbek legyünk, mint a bethlehemi Elimelech két fia volt? Ezek sem zsidó lányokat vettek el, hanem moabitákkal házasodtak össze.

A stilszerűség kedvéért én is Orpának és Ruthnak nevezem a méltóságos úr két menyét, tehát: Királyfalvi Herbertné született Reding-Itel Orpa és Királyfalvi Norbertné született Orell-Füssli Ruth. És nekik sem volt gyermekük, ám más okból, mint a bibliai két nőnek. Nekik azért nem volt gyermekük, mert karcsuk akartak maradni ... a gyermekszülés már kiment a divatból.

Történt aztán egymásután két esemény. Királyfalvi senior — lehet hogy éppen seuvoth este volt — osztrigát evett vacsorára a bárban, de az osztriga romlott volt, gyomormérgezést kapott és meghalt, a két Királyfalvi junior meg néhány hónappal ezután autoturára indult (sem-miesetre sem azért, hogy kádist mondjanak valahol a szomszédban, ahol akadt egy minjánra való zsidó) és mindkettő szerencsétlenül járt, meghalt: ez volt a sors egyik csapása... a másik pedig az volt, hogy özvegy Királyfalvi Elemér Mátyásné, hochwohlgeborene Ninon de Deutschlaender, egy évvel e sorscsapások után nagyon lesújtó levelet kapott budapesti ügyvédjétől, dr. bangai Bangha Keresztély úrtól. (Zsidó udvari tanácsosnak zsidó ügyvédje legyen? Ez nem járja.) Azt írta az ügyvéd úr először is, hogy Királyfalvi Elemér úr birtokát (harmadfél ezer hold szántó és erdő), mert Biharmegyében van, kisajátították, innen tehát már nem várhat semmit; másodsor, hogy a magyarországi birtokot, melyért pör folyt néhai Elemér úr és egy rokona között, jogerős ítélettel ez utóbbinak juttatta a Curia, tehát innen sem várhat már semmit. Maradt mindössze a budapesti bérpalota; de mert limitálva van a lakásbér, a házbéreket emelni nem szabad és a korona romlik, egyre romlik: a bérháznak a jövődelme is oly kevés, hogy még két százalék kamatot sem hoz. Summa summarum: méltóságod, aki eddig százezer aranyfrankot is elkölthetett, most szűken ha csak tízezer is elkölthet.

— Koldusbotra jutottam. Most mit csináljak... adjatok tanácsot.

— A legjobb lesz, ha visszaköltözik Pestre.

— Hát ti mit fogtok csinálni, lányaim?

— Mi hazamegyünk, mindegyikünk az atyjához.

— S engem nem visztek magatokkal? Engem ridegen elküldtök a nyomorba?

— Szép nyomor! — nevetett a két fiatal nő. — Ha valakinek hat-szobás lakása és tízezer aranyfrank rentéje van, az még nem beszélhet nyomorról, mama... És kesereg, hogy nem visszük magunkkal? Inkább örüljön, hogy nem ragadunk a nyakára! Mit csinálna, ha követelnők, hogy tartson el minket is, a menyeit? Tehát úgy lesz, ahogy mondtuk: a mama megy jobbra, mi ketten megyünk balra.

— Te is, édes Ruth menyem? Te is így beszélsz?

— Miért legyek én különb, mint Orpa? Azaz, megálljunk csak, mama: jó tanácsot adok az útjára. A mama még elég fiatal és szép asszony, tehát vágassa le bubisra a haját, azután járjon kozmetikushoz, hogy még jobban fiatalítsa arcát; a rouget se sajnálja az ajkairól és... és...

— Mi következik az „és” után, Ruth menyem?

— És keresse fel azt a rokonát, aki elperelte a magyarországi birtokot, csavarja el alaposan a fejét, pesti nyelven szólva: főzze meg és vésse el magát vele... ez a tanácsom.

Denique a méltóságos asszony, Királyfalvi Elemér Mátyásné hochwohlgeborene Ninon de Deutschlaender, egyedül ment hazájába vissza és ahogy gondolkozott a tanács fölött, amit kapott, azt mondta magának: — Nem is olyan megvetendő éca az. Én negyvenhatéves vagyok és negyvennek sem fogok látszani, ha — mint Ruth mondta — modernizáltatom a kiülsőmet, a boldog pernyertes pedig, Királyfalvi Pázmán (tán Boáz?) úr csak ötvenegy éves ember és agglegén. Tehát nagyszerűen illenénk is egymáshoz.

A budapesti kozmetikus intézet valóban csodát művelt, remekelt; négyheti kezelés után öméltósága alig negyvenévesnek látszott s hogy

bubisra vágatta a haját és a rouget sem sajnálta az ajkáról, a szempillakormot sem a szemétől, hát a negyvenből is letagadhatott még két évet. Így felkészülten aztán elment a Gerbeaudba, mert tudta már a méltóságos asszony, hiszen gondosan informálódott már mindenről, hogy rokona ott mindennap megfordul, déli tizenegy és tizenkettő között. Mert a mai modern Boázokat nem az árpaföldjükön lehet találni, hanem: ha vidékiek, hát a Kaszinóban vagy a Körben, ha pestiek, akkor a Gerbeaudban vagy a Hangliban.

Nagyságos Királyfalvi Pázmán úr (ő még nem volt kormányfőtanácsos) csakugyan ott is ült egy asztalnál és ahogy Ninon asszony vele szemben egy másik kis asztal mellé telepedett, mindjárt szemet is vetett a szép nőre. Ejnye, nem tudod, ki lehet az a szép asszony? — kérdezte egy barátjától, aki mellette ült.

A megkérdezett jóízűen mosolygott. — Hát nem ösmered rokonodat, Királyfalvi Elemér Mátyásné?

— Ő volna?! De megfiatalodott, de megszépült! Hja persze, hiszen özvegy és a mai korban minden özvegyasszony megszépül. És ezzel már fel is állt és odament és üdvözölte Madame-ot.

— Nem is tudtam, hogy megint itthon vagy, — kezdte. — Budapest veled gazdagabb lett egy szép nővel. És remélem, — folytatta — hogy nem veszed zokon azt a pernyerést és megtürsz a társaságodban, édesem.

Öméltósága kedvesen mosolygott. — Semmi okom, hogy nehezteljek rád, Pázmán.

— Hanem tudod-e drágám, nem ösmertelek meg?

— Mert négy éve, hogy nem láttuk egymást.

— Nem a négy év teszi, drágám, hanem az, hogy visszafiataltótl vagy tíz évet. Hiszen kíváncsú szép asszony lett belőled!

— Azelőtt tán nem voltam? — kérdezte öméltósága kacérul. —

— Bizony boldog lettem volna, ha... Pázmán úr itt zavartan elhallgatott. Majd pillanatnyi szünet után: — Mit is akartam kérdezni édesem? Igen, azt akartam kérdezni, hogy számomra mikor leszel otthon?

— Számodra bármikor, hiszen rokonom vagy.

Ezt a „bármikort” a szép asszony a hét bármely napjára értette, a rokon pedig arra, hogy a nap bármely órájában is eljöhet. De mégis, mert az illendőség úgy kívánta, azt mondta az asszonynak, hogy másnap délelőtt tizenegykor teszi tiszteletét.

Másnap délelőtt Madame még sokkal szebb volt. Igézetes pongyola, elől-hátul elég divatosan kivágva, diszkrét, mégis megejtő parfüm s a többi, s a többi, szóval: Madame nagyon szép volt és kedvesen fogadta a vendége áradozó bókjait. Azzal végződött ez a legelső látogatás, hogy Madame másnap délre ebédre hívta meg rokonát.

Az első újabb ebédek követték, majd következett egy vacsorára való meghívás és ezután minden héten kettő-három is; közben megindult az optáns-pör és mert Királyfalvi Pázmán úr úgy tudta, hogy valamikor mégis csak pár milliót fog kapni az asszony a kisajátított birtokért, továbbá, mert már nagyon is puhára főtt, egy alkalommal megkérte a kezét. — Tudod édesem, kedvesem, — mondta — nálad nélkül már nem élet az életem, és azután, ha mi házasságot kötünk, a Királyfalvi vagyon is egyesül és esetleg a gyermekünkre maradhat.

— Ez, ha úgy vesszük, mesalliance lesz drágám, — felelte a célt ért szép asszony — hiszen tudod, hogy én: méltóságos nő vagyok, te meg csak nagyságos úr vagy Pázmán, mindazonáltal, mert szeretlek, elfogadom a kezedet, édesem.

És nem tíz embert vettek maguk mellé, csak kettőt, úgy mentek az anyakönyvvezetői bíruba. (Hát a chupa vekiddusin? Erről Ruth könyve sem említ egy szót sem; nincs ott megírva, hogy chupa alá mentek.)

Özvegy Királyfalvi Norbertné született Orell-Füssli Ruth asszony, mikor megtudta, hogy volt anyósa milyen jól járt s megint dúsgazdag asszony lett belőle, ő maga pedig a frankkontreminen tönkrement, próbált egy merészet és nagyot és Pestre jött, mert gondolta: hátha? De megjárta, mert az új Boáz kidobta. — Hallottam, — mondta — milyen komisz voltál a napadhoz, tehát erigy csak!...

... Nem fejezhetem be történetemet azzal, amivel Ruth könyve végződik, tudniillik azzal, hogy: Boáz haulid esz Auvéd, hogy Boáz nemzette Auvédot. Özvegy Királyfalvi Elemér Mátyásné hochwohlgeborene Ninon de Deutschlaender, újból férjezett Királyfalvi Pázmánné, sem egy Auvédnak nem adott életet, sem egy Árpádnak, mert karcu akart maradni, szép termetű s mert a gyermekszülés már kiment a divatból.

Régi szép és jó erkölcs: milyen messze maradtál el tőlünk!

Dr. E. Benes külügyminiszter, *D. Cipera* zlini polgármester (balról) és *J. A. Bata* igazgató (jobbról) kíséretében megtekinti a hatalmas Bata-műveket.

Bata igazgató igazi ember, aki alkalmazottainál csak a rátermettséget és szorgalmat értékeli és a jótékonyság terén csupán a tiszta humanitás principiuma vezeti és nem tesz különbséget faj és felekezet között.

Szerkesztésért és kiadásért felel: Márkusné Beer Erzsébet.

Előfizetési ár: Egész évre 12.— P. — Csehszlovákiában 80.— kc. — Jugoszláviában 160.— dinár. — Romániában 400 leu. — Másodrendű papíron 25%-kal olcsóbb. Intézményeknek 24.— pengő.

Szerkesztőség: Budapest, VI., Andrássy-út 84.

Telefon: 10-7-12

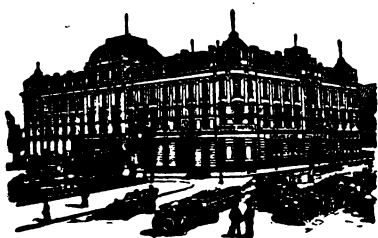
Kiadóhivatal: Bukarest, N. Filipescu 57., Bratislava, Venturska 5.

Klein S. nyomda, Budapest, VI., Lovag-u. 14.

Telefon: 10-7-12.

Doprava a rozirovaine casopisu „Uj Ut” (Nová cesta) povolilo csl. min. vnútra pod cisl. 9662 1932 5. dna 15. II. 1932. — A román királyság területére való bevitelt és terjesztést a bucaresti román kir. Sajtó-államtitkárság 1932. szept. 2-án kelt 6037 sz. alatt engedélyezte.

Országos Rabbi Képviselő-Zsidó Egyetemi Könyvtára

BUCAREST GRAND-HOTEL

„LAFAYETTE”

CALEA VICTORIEI, 11

A főváros legmodernebb, legtisztább,
legkényelmesebb és legolcsóbb szál-
lodája. Szobák 130 Lei-től.

EZÜST

disztárgyak,
evőeszközök
a legolcsóbb árban

Schleifer

ezüst-
áruüzem

Ierakatában, Andrassy-ut 33. (Nagy-
mező-u. sarok) Üzem: Kazinczy-u. 10.

Telefon: 43—5—28

Használt ezüstitárgyakat és régi ezüst-
pénznemeket a legmagasabb áron veszünk

Ami a szülőket
legjobban érdekli!

Leány- és fiúruha,

Leány- és fiúkabát

Litzmann Irma

Bpest, VI. Király-u. 18.

Prima hús, hizlalt baromfi

legolcsóbb napi árban

REICH JÓZSEF

כשר *mészárszékében*

VI., Hegedűs Sándor-utca 17. szám

Hunyady-téri csarnokkal szemben

Pontos kiszolgálás. Telefon: 29-1-10.

GEDULDIGER HUGÓ

BÉLYEGZŐGYÁRA

BUDAPEST, VI.,

Vilmos császár ut 7.

Telefon: 22 - - 95

KNAPP MIKSA

képesített szűcsmester

Szűcs és szőrmeáru üzlete:

BUDAPEST, VI.,

Nagymező-utca 14. szám.

TELEFON: 20-4-53

FURNÉROK

kemény' a enyvezett lemezek legolcsóbban

GRÜN SÁNDOR

Budapest, VII., Kazinczy-u. 22.

☞ Telefon: 42-6-97 ☞

Szőrme, bundák, boák nagy vá-
lasztékban. Alakítások, javítások
jutányos áron készülnek.

Nyári megóvást felelősséggel vállalunk.

